

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Annonsen för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 36 Vestmannagatan, 1 tr.

DAM-UTSTYRSLAR,

utmärkt välsydd å egen syateljier, levereras af bästa kvalit -tyger, broderier och spetsar.

All slags linnes mnad emottages.

Kvinligt bitr de emottager best llningar, och f rest ndarinnan f r syateljern ombestyr m ttagning och profning.

Största urval af

Duktyger och Lakansv fnader

samt af

Broderier och Spetsar.

Morgonrockstyger och Flaneller.

K. M. LUNDBERGS Bos ttningmagasin,

N:o 7 Storkyrkobrinken N:o 7.

Blindf reningens F rs ljningsbod

19 Jacobsgatan 19

STOCKHOLM

tillhandahåller allmänheten till låga priser af blinda förfärdigade arbeten såsom: korgar, borstar, enklare möbler, listskor och listmattor, stiekl de, knutna och lagda arbeten m. m.

Denna nya affär  r af »Föreningen f r blindas väl» grundad för att skaffa afsättning för fattiga blindas arbeten, och anhåller föreningen om allmänhetens välvilliga uppmuntran.

JOHN HOLMBLOM,

Modeaff r f r Damkappor,

Stockholm,

12 Kungsträdgårdsgatan 12,

rekommenderar sitt stora och rikhaltiga lager af alla

Nouveaut er f r säsongen.

Särskildt för rekommendera mitt stora lager af

Pelsverk f r Pelskappor

med därtill passande  fvertyger.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget ävensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning *(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),*

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlotningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

BIKUPAN,

21 Klarabergsgatan 21.

Försäljningsmagasin för Fruntimmersarbeten,

såsom:

Väfnader, Nationaldrägter, Träsniderier,

Vadstena Spetsar, Broderier,

Stickade och Virkade arbeten,

Barnkläder, Dekorationsartiklar, Dockor,

Leksaker m. m.

Utstyrselar och alla slags *Fruntimmersarbeten* förfärdigas. *Märkning* verkställes.

Rekvisioner från landsorten expedieras skyndsamt.

Utmärkt arbete.

Förtjänsten sömmerskans.

Billiga priser.

Allm. Telefon 6491.

*

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger

Kulörta och Svarta Sidentyger

Bomulls-Tvättklädningstyger

Schalar och Resfilar m. m.

Observera!

Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af provver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Provver på begäran
kostnadsfritt.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Kvinnan och försvaret.

De politiska spörsmål, hvilka äga största förmåga att väcka den stora mängden af kvinnor — vi tala ej här om undantagen — ur deras politiska ligkiltighet och passivitet, äro de, som beröra fäderneslandets förhållande till andra land, dess heder och ära, dess vara eller icke vara, med andra ord de frågor, som framför andra kunna kallas nationella. Inför nationens väl och ve vaknar hos kvinnorna medvetandet, att de också utgöra en del af nationen, att det som rör männen rör äfven kvinnorna, att de två äro ett.

Det är en ofta gjord iakttagelse, att vi svenskor jämförda med utländskor äro ligkiltiga för det politiska lifvet. Vi behöfva endast besöka våra grannland för att finna politiken ingalunda vara ett samtalsämne ensamt förbehållet det starkare könet. Men hvilka äro väl de politiska spörsmål, som fruntimren med vanlig vidlyftighet dryfta? Jo, de, som äga ett djupare samband med nationens lif och hvilka de behandla med desto större frihet, som de känna sig mindre bundna än männen af hänsyn till andra politiska frågor.

Men erkänner man riktigheten af det ofvan sagda, kan man ej undra på om de svenska kvinnorna i jämförelse med de danska, tyska, finska äro slöa för de politiska frågorna. Vårt nationella lif har ju varit så lugnt, så oantastadt, så föga ägnadt att väcka ett lifligare intresse. De nationella känslorna hade visserligen svallat upp på sextioalet under skandinavismens tryck, men efter denna springflod utan resultat, hade de sjunkit ned i ebb så låg, att något liknande sällan sports. De voro likväl ingalunda borta, de funnos på djupet, då och då trädde de fram, och nu, i våra dagar, går åter en svallvåg af fosterländskhet genom vårt folk. Det kunde i längden ej blifva oberördt af de europeiska strömningarna, och när stormarna hotade det Bottniska hafvets östra kust, då märktes dyningarna äfven på den *vestra*. Denna fosterländska rörelse våga vi ej tillmäta något

särdeles högt värde, därtill är den tyvärr alltför mycket bunden vid politiska partier, men betydelslös är den i hvarje fall icke. Sveriges kvinnor hafva tagit en verksam del i de fosterländska strömningarna, och deras inlägg är kanske den vackraste sidan däraf. Kvinnorna hafva lättare kunnat frigöra sig från partihänsynen eller egennyttan, de hafva kunnat oberörda af andra politiska frågor ena sig i kärleken till fosterlandet.

Till och med under den likgiltighetsperiod, hvarom vi ofvan talat, innehöll »Tidskrift för hemmet», den tiden den svenska kvinnans enda organ inom pressen, varma fosterländska artiklar, väl ägnade att hos kvinnorna väcka och höja intresset för lösningen af landets lifsfråga: dess försvar. Det var äfven hufvudsakligen på kvinligt initiativ Sverige kom att ingå i den internationella föreningen för sjukvård i fält: »Röda korset». Hos många kvinnor ha ock genom tal och skrift den från »Tidskrift för hemmet» utgångna tanken hållits vid lif, att den svenska kvinnan borde aftjäna *sin* värnplikt genom att utbildas till sjuksköterskans kall.

Men detta fosterländska intresse stannade ej inom vissa kretsar, det spred sig allt vidare. De annars så oföretagsamma svenska kvinnorna hafva, såsom Dagny mer än en gång omnämnt, för åtta år sedan bildat, efter föredöme af de danska, en själfbeskattningsförening till stärkande af fosterlandets försvar. Åtskilligt hade vi väl för vår del att invända mot det politiskt färgade upprop, som denna förening utfärdade, liksom mot själfva detta slags beskattning, men i detta företag låg tro på fosterlandets framtid, kärlek till dess urgamla frihet, protest mot egennyttans motstånd eller mot alla omogna drömmar om den eviga freden, därför var det, alla invändningar och anmärkningar till trots, värdt erkännande, därför kom det att utgöra en insats till den fosterländska känslans höjande.

Men de svenska kvinnorna hafva ej inskränkt sig härtill. De uppsatte och inlämnade till 1892 års riksdag en petition, undertecknad af mer än 1,000 kvinnor, med begäran att landets representanter måtte träffa åtgärder, som kunde betrygga landets försvar. Dylika kvinnopetitioner hafva väl förekommit i andra land, men hos oss var det en förut okänd kraftyttring af det kvinliga släktet. Vi hyste visserligen tvifvels-

mål angående petitionens betydelse för frågans lösning, men vi hade sannerligen ej väntat, att densamma skulle framkalla den domen af en svensk folkrepresentant, att kvinnorna voro »mindre vetande», och om det också inom alla representationer finnas individer med mindre vetande, så hade vi aldrig föreställt oss, att riksdagens öfriga ledamöter utan synnerliga protester skulle mottaga denna dom öfver sina hustrur, mödrar, systrar och döttrar.

Det intresse för förbättrandet af landets försvar, som utom riksdagen bland andra uttryck äfven fick ett i den svenska kvinnoföreningen, har sedan spridt sig i vida kretsar, och försvarsföreningar och försvarsförbund hafva bildats öfver hela landet.

Denna rörelse har visserligen ej varit utan sina skuggsidor, hvilken rörelse är väl det? Den har t. ex. alltför ofta ensidigt vändt sig till landets högre klasser, hvilket också har hämnat sig, så att de breda lagren mångenstädes ställt sig fientligt mot densamma. Den har ock ibland väl öfvermodigt beskyllt hvar och en för brist på fosterlandskärlek, som ej satt försvarsintresset öfver hvarje annat. Det bör ej glömmas, att ett land behöfver nitiska arbetare i *många* riktningar.

Vårt folk har likväl genom denna rörelse tvingats att tänka öfver frågor, som det förut skjutit undan, såsom för sig främmande.

Vi *böra* försvara oss — nationalitetskänslan har protesterat mot kosmopolitismen. Vi *behöfva* försvara oss — den politiska klokheten har protesterat mot alla fredsutopier. Vi *kunna* försvara oss, om vi vilja — de sakkunniga hafva förklarat huru vårt försvar borde ordnas för att till det bästa priset erhålla det största utbytet. Se där de satser försvarsföreningarna sökt att sprida.

Dessa satser hafva ingalunda lämnats oemotsagda. Det har predikats mot dem i tal och skrift. Antiförsvarsföreningar hafva bildats, hvilka antagit det försåtliga namnet »fredsföreningar». Liksom om de andra — försvarsföreningarna — icke också åsyftade freden, utan vore ett slags »krigsföreningar».

Äfven i denna rörelse hafva många kvinnor tagit en

verksam del. Äfven den berör ju nationalitetsfrågor i sin sträfvan att förringa nationaliteternas betydelse och väcker sålunda kvinnornas intresse.

* * *

Det kan med fog tyckas egendomligt, att man hos ett folk har behöft inskräpa den satsen, att det *bör* försvara sig, eller med andra ord, att fädernesland är någonting, som är »värdt att hålla dyrt och kärt». Men så har dock i Sverige varit förhållandet.

Det vill i visst afseende synas, som om svensken vore likgiltig för sitt land. Kosmopolitismens idé har här fallit i gynnsam jordmån af flera skäl, bland hvilka jag här skall söka angifva några.

Det finnes en storslagen kosmopolitism, som arbetar på stärkandet af alla mellanfolkliga band och på nationernas gemensamma fredliga utveckling och lycka. Denna kosmopolitism underkänner dock ej betydelsen af de länkar, hvilka liksom förmedla individen med människosläktet, familjen och nationen. Den erkänner att dessa länkar kunna ändra former, men ingalunda att de därigenom förlora i betydelse, ty i den riktningen går sannerligen ej den historiska utvecklingen.

Det gifves däremot en annan art kosmopolitism, som, närmare undersökt, har sin grund i egoism, i det egna jagets upphöjande till allmakt. Likgiltigheten för alla omskrifves af densamma så vackert till en intet fordrande kärlek till alla.

Och just denna art kosmopolitism träffas ej sällan i vårt land. Den har sin grund i njutningslystnaden och materialismen, hvilka frodats under det ostörda yttre lugn, hvaruti vi lefvat.

Svenskens brist på fosterlandskärlek har ock sin grund i ett af hans största lyten, hans *fäfånga*.

Så länge svensken lefver oberörd af den yttre världen, är han vanligen en god patriot, ty han tror sitt land vara något stort och märkvärdigt. Men så kommer han ut i världen, får kiart för sig att alla våra förhållanden äro små, att vi i följd däraf i mångt och mycket måste stå efter de stora folken, och då är det också slut med hans patriotism. Lik-

som en fåfång man lätt nog skämmas för sin ringa härkomst eller för sina fattiga och okunniga föräldrar, så skämmas han också för sitt lilla land. För att förgylla upp sin fåfång använder han då allehanda välljudande kosmopolitiska fraser och tror sig befriad från småborgerlighet, då han i sin svaghet för det som är stort allra mest skattar däråt.

Emigrationen och beröringen med det »stora» Amerika har otvifvelaktigt bidragit till att vårt folk erhållit denna ringaktning för sig själft.

Liksom i det enskilda lifvet fåfångan undergräver den sunda själfkänslan ända därhän, att man föredrar lån, vigilans och bedrägeri framför att öppet erkänna att man är fattig, så kommer också fåfångan svensken att svika den kärlek och tro han är skyldig sitt land, fastän det är svagt och litet. Ja, vi underskatta t. o. m. de fördelar ett litet land äger, de rikedomar, som med företagsamhet och arbete Sverige kunde bjuda, vi glömma att folknúmerären i och för sig ej behöfver bestämma kulturinsatsen.

Perserriket med dess millioner har knappt lämnat något spår efter sig, men de fåtaliga grekerna äras så länge europeisk civilisation finnes.

Vår fåfång ej blott undergräver vår fosterlandskärlek, den visar sig också i själfva det uttryck, som denna känsla tager, då den verkliga förefinnes. Vi draga alltför ofta växlar på våra stora minnen. Vi hålla fester med skålar och tal, liksom om Sverige ej ställer större kraf på sina söner och döttrar än dessa estätiska fosterlandsstämningar.

Den sunda naturliga själfkänslan sakna vi alltför ofta. Först när en utländning, denne må vara aldrig så obetydlig, behagat berömma någonting vi äga, börja vi att undra, om det verkligen kanske ej är så oäfvvet. Denna vår djupt ingrodda missaktning till det som är svenskt, förlamar vår företagsamhet, binder vår handlingskraft. Vi måste arbeta bort detta fel, om vi skola äga en framtid. Våra grannar, alla tre småfolk liksom vi, äro bra olika oss i detta fall. Ja, man kunde verkligen önska att själfkänslan vore jämnare fördelad mellan nordens folk.

* * *

Den svenska kvinnan kan ej sägas hafva öfvergifvit kvinnans mission, att arbeta för försoning och fred, då hon deltagit i försvarsrörelsen, ty dess hufvudsyfte har varit och skall alltid blifva fredens bevarande, om ock dess motståndare framkastat andra alldeles ogrundade beskyllningar.

Freden är Sveriges stora mål, men ej kan Sverige så länka den europeiska politiken efter sin vilja att det kan undvika i alla tider krig? Skall man tala om stormaktsdrömmar hos några svenskar, så är det hos dem, som anse, att vi skola kunna undvika att indragas i krig, om det rasar rundt omkring oss. Det är att ej känna vår egen svaghet och stormakternas hänsynslöshet. Om Sverige indroge sin här och nedsmälte alla sina kanoner, hvad blefve följden? Helt visst en allt annat än behaglig immigration af främmande krigsfolk med utländska kanoner.

Den eviga freden är en stor tanke, den ligger i Kristi lära. I samma mån dess ande tränger in bland människors barn, kommer den ock att realiseras, men huru är det möjligt att i de mellanfolkliga tvisterna genomföra grundsatser, som i det alldagliga lifvet ännu endast undantagsvis hafva gjort sig gällande?

När kärleken till nästan tillämpas inom *alla* lifvets förhållanden, då hvar och en älskar sin broder som sig själf, då, men ej förr, faller den eviga freden liksom en fullmogen frukt af sig själf. »Den som förtalar sin broder, han dräper honom», det är också en af den kristna moralens föreskrifter, men de s. k. fredsvännerna räkna icke för rof att framkasta både osanna och orimliga anklagelser mot dem, som ej vilja afväpna, ej vilja ge sin frihet, sin kultur till spillo åt despotism och barbari.

Det är möjligt, att världsutvecklingen kommer att fordra det nya raser träda fram och föra mänskligheten in på nya banor, de gamla ha dock ej uppfyllt sin bestämmelse, om de ej i det längsta sträfva efter att gå i spetsen. Det är endast steg för steg de skola vika. Endast så kan det gamla ingå som en insats i det nya. Hade väl romrarnas civilisation kommit de unga germanfolken till del, om de senare blott lagt armarna i kors och tillåtit de förra att skapa om allt efter sitt sinne?

Kärleken till freden dikteras i vår tid vida mer af mak-

lighet, välfärd och materialism än af ädel mänsklighetskänsla. Freden väger visserligen f. n. tungt i vågskålen, men ej blott till följd af högre grad af vishet eller större kärlek, utan hufvudsakligen af det skäl, att de materiella intressena tilltagit i betydelse. Detta är dock ingen fast fredsgrund, om ock en eller annan på densamma af de ädlaste bevekelsegrunder bygger sina sköna fredsluftslott.

Mången ser en garanti för freden i den större betydelse de sociala frågorna dag för dag erhålla. Det »femte ståndet» vill ej krig. Den internationella politiken är för densamma likgiltig. Arbetarörelsen har onekligen en kosmopolitisk karakter, såvidt som den hittills utvecklats sig. Hvad den egentligen kommer att bära i sitt sköte lär ingen profet kunna förutsäga, och den styrelse förstår ej sitt eget bästa, som ej följer denna rörelse med uppmärksamhet och klokt tillmötesgående. Men visst är, att denna rörelse utgör ingen borgen för den eviga fredens snara framträdande, utan torde tvärtom förebåda de våldsammaste omstörtningar.

Personer utrustade med historiska och politiska kunskaper kunna visserligen känna sig tilltalade af tanken på evig fred, men de måste ovilkorligen till en aflägsen framtid förlägga *möjligheten* af dess förverkligande. De inse också allt för väl krigets fasor och faror för att ej i det längsta söka bevara åt sitt land freden, hvilket likväl ingalunda lyckas genom tal, de må vara aldrig så vackra och långa, om krigets hemskhet och fredens ljuflighet.

I de gamla sagorna berättas visserligen om huru Orpheus med sitt strängospel tämde de vilda djurens roflust, men ännu åtminstone har ej någon fredspredikant strängt sin lyra så, att han kunnat tämja människornas krigiska lidelser. Det kan endast ske genom en långsam utveckling. Ingen är väl så dåraktig, att han vanvårdar sin hälsa i den förhoppning att i framtiden ett lifselexir skall upptäckas.

Men vi kvinnor sakna tyvärr allt för ofta denna historiska och politiska kunskap, som allena kan medföra den klarsynthet, att man ej bedömer nuvarande politiska förhållanden efter drömda framtidsideal. Därföre dåras också vi mycket lättare af talet om den eviga freden än hvad männen göra.

Vår natur är också mera tillbakastött af krigets våldsamheter. Kriget kallades redan af de gamle romare »det af mödrar afskydda», och hvad har mera bidragit till att förnedra och undertrycka kvinnan, än just den stora betydelsen krigen haft i folkens lif? Därigenom ha modet och styrkan, just de ägenskaper kvinnorna oftast sakna, kommit att skattas så högt — och det lider intet tvifvel, att ju mera fredsidéerna tränga fram i världen, desto större blir också kvinnans inflytande. Det är sålunda rätt naturligt, att fredsidéerna lätt hägra för kvinnans fantasi.

Det är äfvenledes sannt, att kvinnornas arbete i kulturens tjänst bör vara ett fredens arbete, men må de se till, att de göra detta arbete i den *rätta* riktningen!

Man skulle säkerligen skämta öfver den person, som försökte sig på att lösa en svårtydd text af ett språk, hvars element han ej kände till, men lika dåraktigt gå de till väga, som i tal och skrift arbeta för en evig fred mellan folken, då det ännu under långliga tider kan behövas att predika fred och försonlighet mellan upprörda politiska partier eller i lifvets alldagliga förhållanden. Med det inflytande kvinnorna äga öfver barnasinnets behöfva de aldrig sakna tillfällen att lära och inskräpa dessa elementarkunskaper till den eviga fredens framtidsevangelium, hvilka heta kärlek till nästan, pliktuppfyllelse, ordning och lydnad.

Den som är genomträngd af dessa dygders sanning, han arbetar för freden så länge denna ej hotar kultur och frihet, men han vet, att dessa ideela makter kunna hotas, och han gör sig beredd att med vapen i hand försvara hvad som är honom dyrbarare än både gods och lif.

* * *

Vi stå nu i vårt land inför en utkämpad strid. I *trettio* år ha vi stridt om *huru* vårt försvar skulle ordnas. Må det beslut, som fattats denna höst, skett i en lycklig stund. Må det å ena sidan finnas en reformernas anda, som tillmötesgår viktiga anspråk, å den andra sidan en måttfullhetens anda, som erkänner »att land skall med lag byggas.» Den andan skall utgå ifrån kärleken till fäderneslandet, ej den enes eller den andres, men *allas* vår gemensamma ägendom.

Det säges, att de bildade klasserna skulle djupare känna förlusten af den nationella friheten än de andra. Det är ju möjligt, må de då taga den tyngsta delen af bördan! Man må dock ej glömma Menenii Agrippa gamla fabel om magen och lemmanne, som är lika sann nu, som för nära två och ett halft årtusenden sedan. Ingen samhällsklass lider, utan att ock de andra beröras däraf.

Huru ifrigt vi än må önska att berättigade politiska rösträttsanspråk tillgodoses, må vi likväl protestera mot det uppfattningssättet, att den icke röstberättigade ej skulle hafva intresse af fäderneslandets frihet och själfständighet; vi kvinnor må med fullt skäl göra detta, hvilka alla samt och synnerligen icke äro röstberättigade, ej ens ännu på allvar påtänkt att erhålla rösträtt.

Vi kunna ej gifva oss själfva till krigstjänst, säges det. Nej, men vi kunna skänka det som för oss har mera värde än lifvet, fäder, makar, bröder, söner.

Våra plikter mot fäderneslandet kunna vi ock uppfylla då vi lära ungdomen att älska sitt land. Försvarsfester och försvarsföreningar kunna väl framkalla fosterländska stämningar för ögonblicket, men det enkla, arbetssamma, lyckliga *hemmet* det fostrar en djupare och varaktigare fosterlandskärlek — den enda af verkligt värde.

Må vi kvinnor se förhållandena sådana de äro, må vi lära oss att inse vårt folks plikter och fördelar, dess förtjänster och dess fel, må vi vara lika fjärran från känslösamma, förvekligande fredssvärmerier som från uppskrufvad chauvinism, må vi söka ingifva våra barn just denna starka, sunda nationalitetskänsla, då arbeta vi ock för vårt lands försvar! Må vi lära ungdomen, att pliktuppfyllelse, ordning och lydnad äro dygder i alla lifvets förhållanden och att den tjänstgöring, som bör inskräpa dessa dygder, ej är förspild, och att det är värdt mödan att i farans stund kunna med vapen i hand tjäna ett fritt fosterland.

Den som känner, att han med glädje kan dö för sitt fosterland, han jagar ej i en lifsledans stund kulan genom pannan, han har lärt sig att älska något högre än sina nöjen och sitt eget jag, han sträfvar i alla lifvets förhållanden efter att gagna sitt land och genom sitt land mänskligheten.

Ellen Fries.

Vera Vorontzoff — Sonja Kovalevsky.

Så som båda dessa böcker kommit — *Vera Vorontzoff* af *Sonja Kovalevsky*; *Sonja Kovalevsky* af *Anne Charlotte Leffler* — sedan de båda författarinnorna affidit, äro de allt för personligt gripande, för att de båda dödas vänner om dem skulle kunna fälla något som helst objektivt omdöme. Jag kan här endast — hvad andra granskare ej kunna — i någon mån låta de tystnades egna stämmor tala.

* * *

I en folkvisa finnas några ord, hvilka runno mig i hågen inför de båda böckerna, så fulla af lif, ett lif, hvilket förnimmes mångfaldigt starkt efter de båda författarinnornas död. Det är en strof om tvenne skålar:

»den ena fylld med vin, den andra fylld med tårar».

Vera Vorontzoffs lifshistoria är bågaren, där Sonja iskänkt sin eldiga andes vin. Det är ett i sina hufvuddrag verkligt öde, som här blifvit skildradt, och Veras rätta namn är att finna bland den »sjustjärna af stora diktare», om hvilken Sonja talar i studien öfver Saltikoff. Men Sonja har fyllt formen — den verkliga händelsen — med sitt eget personliga lif, sin intensiva förmåga att omlefvad andras öden, att dikteriskt känna deras känslor, att flyta hän i och fördjupa sig i deras stämningar, att med koncentrerad energi eller lyrisk intensitet återgifva dem. Sonja hade ämnat fortsätta skildringen af Veras öde, hvars gestaltning först blef rätt tragisk, sedan flykten fört makarne och deras båda barn ur Sibirien till Paris. Efter den djupaste disharmoni mellan mannen och henne, slet Vera sig slutligen lös från den, för hvilken hon förgäfvades offrat sitt lif.

Att påpeka några enskilda skönheter i *Vera Vorontzoff* torde vara obehöfligt, alla skola själfva finna dem. Denna Vera lefver för oss, som om vi i verkligheten följt hennes öde; de omgifningar, de barndomsintryck, i hvilka hon upp-vuxit, äro genom Sonjas dikteriska konst vordna också våra erfarenheter. Blott ett drag må här särskildt fram-

hållas, ett för Sonjas temperament mycket kännetecknande: att föra alla tongångar fram i en full harmoni och så afbryta denna med en skärande dissonans. Kontrasten mellan lifvets fullhet och förintelsen, och erfarenheten af deras närhet till hvarandra, fyllde helt hennes medvetande. Hon har aldrig skrivit något af personligt lif, af poesi mera vibrerande än den underbara skildringen, då vårnattens stillhet och Veras kärleksdrömmar genomträngas af troikans bjällror — den troikas, som förde sorgens bud. Det oändliga lifskraftvet på samma gång som den bottenlösa melankolien i Sonjas eget skaplynne lefva på detta och de följande bladen. Hon sade själf, på tal om denna skildring: »att se läskedrycken närma sig ens läppar men ryckas undan dem — detta är kvalens kval och det i lifvet vanligaste af alla.»

Utän att känna den antydda grundtonen i Sonjas skaplynne förstår man heller icke rätt inledningen till *Vae Victis* — den bok, som skulle blifvit en kärlekens och smärtans, en förnyelsens och undergångens, en dödens och lifvets bok. Våren gjorde Sonja melankolisk, ej endast emedan den väcker längtan efter lycka, utan framför allt emedan hon alltid såg döden bakom lifsfullheten; med en skaldisk kraft, hvilken en kvinnas penna ej ofta lyckas nå, skildrade hon denna sin stämning i *Vae Victis*. Där ljuder hennes stora klagan öfver tillvarons oupplösliga dualism genom nämnda maktens samvälde, den dualism om hvilken nästan alla slaviska diktare äro så intensivt medvetna, ett medvetande, som för en gör askesen, för en annan nirvana, för de flesta melankolien till det dem behärskande.

I *Ett minne från polska upproret* möta vi för sista gången den lilla Tanja, som vi i *Systrarna Rajewski* lärde älska, det slutna, lidelsefulla, entusiastiska barnet, närande sin fantasi med ensamhetens drömmar och intrycken af stora tidshändelser. I studierna öfver *George Eliot* och *Saltikoff* åter, få vi för sista gången höra den med Rysslands som med det öfriga Europas kulturlif så förtrogna fru Kovalevsky skissera några af dessa samtidspersonligheter, af hvilka man under en stunds samtal med henne fick det ena intrycket intressantare än det andra. Så, som dessa studier äro skrifna, kunde Sonja Kovalevsky tala i timmar och dagar, endast mycket mer lätt och lifligt; hon hade — vare sig hon berättade eller undervisade

— en förmåga af klar, enkel och på samma gång målade framställning, om hvilken de, som ej personligen känt henne, i någon mån kunna erhålla ett begrepp genom skisserna af George Eliot och Saltikoff.

*
*
*

Om den af tårar fyllda skålen, lacrymatoriet, där A. Ch. Leffler samlat hvad Sonja berättat henne om sig själf, och hvad hon med henne upplefvat, är ett uttalande än svårare. Här skola dock, för bådads skuld, några antydningar lämnas om rätta sättet att läsa densamma.

A. Ch. Leffler har själf genom inledningen aflägsnat alla anspråk på en fullständig, objektiv biografi. Hon har endast velat fylla, hvad hon ansåg som en sin »käraste och dyrbaraste plikt»: att samla allt det intressanta hon visste om Sonjas personlighet för att bevara det åt den framtid, som helt visst kommer att åt Sonja Kovalevsky ge en plats i hennes tids historia-

Vid fyllandet af denna plikt har A. Ch. Leffler varit genomträngd af vissheten, att det icke var »möjligt att gifva af Sonja en mera sympatisk bild» än den hon gaf, och hon skref, när hon slutat skildringen:

»Jag vet, att jag hela tiden vid författandet af denna biografi haft en så lefvande pietetskänsla till min ledning, att jag, vid hvarje ord jag sagt, sökt att liksom aflyssna Sonja hennes innersta tanke och framställa henne så, som hon ville bli framställd, låta mig ledas af henne och endast af henne. Ännu har jag hennes ande öfver mig och har därför kunnat göra det. Om några år skulle jag ej kunna göra det mer, skulle ej kunna tillägga ett ord utan att förstöra andan i det hela.»

A. Ch. Leffler öfvade, då hon sålunda skref om Sonja, samma stora, manliga öppen hjärtighet, som hon skulle öfvat, ifall hon talat om sig själf. Men hon besinnade ej, att de sammansatta stämningmänniskorna icke kunna göras förståeliga med alldeles samma medel som de enhetliga karaktererna.

Genom att i tryck fixera en stämningmänniskas lynneskiftningar, hugskott, själfmotsägelser, kommer man ofrivilligt att kristallisera dem, att ge fasta konturer åt det, som i

verkligheten hade molnens lätta, behagfulla, flytande former. För att taga några exempel bland många: när Sonja själf skildrade sina nederlag och triumfer som sportskvinna, var det med en sådan själfironiserande humor, att ingen *åhörare* misstog detta för skryt, lika litet som den, hvilken hörde henne skildra sina känslor på färderna mellan Stockholm och Malmö, fick något djupt intryck af bitterhet. Mer än en gång uttalade hon tvärtom varm tacksamhet till Sverige, som beredt henne ett hem och ett arbete, och detta yttrade hon ej till svenskar endast, utan till utlänningar. Hennes klander mot Stockholm var det mycket berättigade, att man där befann sig i en *småstad*, där alla lade sig i hvarandras angelägenheter och där man aldrig kunde skilja mellan sak och person. Men när en mängd dylika yttranden eller psykologiskt egendomliga smådrag träda den med personligheten obekanta läsaren till mötes, oförmedlade af leendets, blickens, stämmans, och den för Sonja egendomliga humorns charme, samt flyttade ur sammanhanget med omgifningen, med händelserna, med tiden, då erhålla de något helt annorlunda bestämmdt än i verkligheten och förefalla att hafva haft långt större dimensioner.

Af denna orsak delade jag ej fullt A. Ch. Lefflers åsikt, vare sig om omfattningen af, men i synnerhet ej om tiden för utgifvandet af denna biografi. För den med personligheten ytligt eller alls icke bekanta samtiden, är ett plastiskt biografiskt tillvägagående det, som passar för en stämmingsmänniskas bild, ett tillvägagående, som aflägsnar tillfälligheterna och framhäfver väsentligheterna; på ett visst afstånd är statyn det enda konstverk, som gör en stor verkan, således också en *sann* verkan, af en stor personlighets bild.

För framtiden åter, hvilken — för att bruka en paradox — kommer närmare genom att komma på ett ännu större afstånd — ger den pittoreska metoden, som A. Ch. Leffler valt, den värdefullaste bilden. Det i hvardagslag studerade, i en intim miljö placerade, i alla detaljer noggrannt utförda porträttet, blir alltid det för en följande generation mest intressanta, liksom det för sympatiska och intelligenta ögon redan i samtiden mest dyrbara — och det är att hoppas, att endast sådana ögon skola komma att falla på Sonja Kovalevskys biografi.

Alla böra emellertid minnas, att A. Ch. Leffler hade väninnans och författarinnans dubbla intresse för allt, smått som stort, hvilket var för Sonja karakteristiskt; att hon älskade allt, att hon därför förstod mycket; att hon ingalunda dömde — och därför har hon icke kunnat fatta, att ej alla andra också skulle kunna förstå och afhålla sig från att döma.

Tyvärre har A. Ch. Leffler sålunda själf ådragit sig ömilda omdömen genom sin biografi öfver Sonja, och en del uttryck i denna ge verkligen anledning till den önskan att hon, mera än som skett, utvecklat och därigenom modererat sina yttranden. Så t. ex. när hon talar om Sonjas, inga medel skyende hänsynslöshet att nå sitt mål, borde hon tillagt: att det var just de *läga* medeln, som Sonja försmådde; liksom på tal om Sonjas »skenbara anspråklöshet», att denna nog var *verklig*, men icke därför *dum*. Sonja kunde ej gärna vara omedveten om sin öfverlägsenhet, men hon ställde ej på grund af denna anspråk på människor. Och hon hade så litet behof af »ständig omväxling» och »rafflande andliga njutningar», att hon i månadtal isolerade sig under det våldsammaste arbete; hon ringaktade icke borgerliga dygder, men hon eftersträfvade dem icke; hon älskade framgången, men den var ej hennes lifs stora lidelse. Många af dessa allt för oförmedlade omdömen skulle Anne Charlotte Leffler varit den första att mildra, om hon lefvat och funnit att de, som nu skett, blifvit uppfattade absolut eller ensidigt.

I tvenne viktiga afseenden har A. Ch. Lefflers målning af Sonja Kovalevsky icke fått de rätta valörerna. Kärleken till vetenskapen var så afgjordt det, som gaf hennes personlighet dess höjd och fasthet, dess andliga ryggrad så att säga, att när hennes förhållande till vetenskapen — genom A. Ch. Lefflers beslut att begränsa sin framställning till en helt och hållet subjektiv skildring — blifvit starkt underordnad, så har också hela personligheten i biografien kommit att verka mycket mindre kraftig och enhetlig, än den i själfva verket gjorde. Hennes vetenskapligt skolade, genomskinligt klara, följdriktiga sätt att *tänka*, hvilket så starkt påverkade hennes diktning, hennes lifsåskådning, hennes känslor, har därigenom ej fått sin rätt, således ej heller

den ena stora sidan af hennes genialitet. A. Ch. Leffler ville, med all rätt, visa kvinnan i matematikern, men har icke visat matematikern i kvinnan, annat än i ett fall, där hon tvärtom gaf vetenskapen ett alldeles för stort rum i Sonjas lif.

Detta gäller den erotiska delen af hennes historia. Sonja Kovalevsky var i detta fall så sluten, att hennes biograf kanske borde varit detsamma. Kanske icke. Ty ingen vet, hvilka utläggningar hennes lifstragedi annars kunnat råka ut för, och A. Ch. Lefflers framställning har innerligare synpunkter, än ett dylikt kallt, litterärt skildrande skulle kunna äga. Men redan i omdömet om Sonjas äktenskap, med dess många psykologiskt sammansatta moment, gör t. o. m. A. Ch. Leffler här, som på de ofvannämnda punkterna, Sonja orätt, genom allt för korthuggna omdömen. I detta fall är det genom yttrandet: »att hon ville äga, icke ägas», ett yttrande, som visar att icke ens A. Ch. Leffler aflyssnade Sonja hennes innersta känslor. Och därtill kommer att dessa, enligt A. Ch. Lefflers egna ord, doldes för henne under de senaste åren, skygg som Sonja var att låta sin skugga falla in i andras solsken. Slutligen var det just de sista veckorna af Sonjas lif, hvilka i detta afseende medförde stora förändringar.

Något nytt subjektivt omdöme i detta ömtåliga ämne, hvilket biografien genom A. Ch. Lefflers subjektiva omdöme fört in i allmänna diskussionen, skall här ej lämnas. Endast ett meddelande skall anföras, det enda som numera har vittnesgillhet, den mans, hvilken frågan gällde, och som med gifvit alla att få del af hans yttranden.

Enligt honom var Sonja *ej* det i sig själf koncentrerade geniet, hvilket som kvinna »ville äga icke ägas». Hon delade tvärtom öde med mångfaldiga icke genialiska kvinnor, ett öde, hvars orsaker i hvarje särskildt fall må vara olika och dolda i naturens hemlighetsfulla djup, men som i sig själf är enkelt och alldagligt.

Mannen i fråga hade upprepade gånger, drifven af sympati och vänskap, men icke af kärlek, bedt Sonja bli sin hustru. Han hade aldrig bedragit henne eller sig själf rörande arten af sin känsla, ej heller blifvit sårad af hennes afslag, då han fullt insåg, att ingen utvecklad kvinlig per-

sonlighet, minst en så stor och rik som Sonja Kovalevskys, kan nöja sig med att få endels, där hon ger helt. Ej heller förringade han storheten i den känsla, han ej delade, utan talade om Sonjas hängifvenhet som den största, han mött i sitt lif. Lika litet misskände han arten af de lidanden, hvilka hans uppriktighet vållade henne. Tvärtom ökades ständigt hans djupa beundran, aktning och sympati, allt under det han erkände betydelsen af det skäl, på hvilket hon grundade sitt afslag. *Viss* om att ge och få lycka i en ömsesidig kärlek, skulle hon för *dennas* kraf gärna offrat allt, också vetenskapen, om så hade fordrats, men han fordrade aldrig detta; endast att hon, om det visade sig absolut nödvändigt, skulle uppge sin plats vid Stockholms högskola. Hon ville emellertid ej äfventyra sitt barns och sin egen framtid i ett äktenskap, för hvilket hon kanske måste lämna sin anställning, utan visshet att ej en dag bittert ångra, att hon förlorat denna möjlighet till oberoende för sig och dottern, hvilken låg modern så innerligt om hjärtat, att hennes känslor och hennes uppfostran ständigt återkommo i motiveringen till hennes afslag. Men slutligen när Sonja, efter hvarje nytt sammanträffande, fann sig bli allt mer outhärlig för honom, som redan länge varit det för henne, medgaf hon vid det sista afskedet att söka sätta sig in i tanken på ett giftermål under sommarens lopp.

Hennes ifver under sista sjukdomen att snart bli frisk igen, stod i närmaste samband med dessa hennes framtidsplaner.

Döden kom emellan och hindrade henne att ingå denna kompromiss mellan idealismens absoluta kraf och lifsförhållandena, en kompromiss, som med hennes natur helt visst blifvit ödesdiger.

Döden gaf henne äfven hvad lifvet ej hann ge: den främsta platsen i den efterlevandes minne och lif. »*Döden befriaren*», som hennes aning såg, när hon skildrade George Eliot, blef således också hennes räddare undan ett troligen olösligt problem. Äfven med anledning af Sonja Kovalevskys öde ljuda i hennes vänners själ de ord, hon efter George Eliot anförde: *Det är tron på döden, som gifvit mig mod att lefva.*

*

*

*

I de flesta andra afseenden än de ofvan nämnda kommer A. Ch. Leffers, med opartisk klarhet och ärlighet på samma gång som i det stora hela med sympatisk hängifvenhet utförda, bild af Sonja Kovalevsky att bli den, som för framtiden skall visa henne så lefvande som hennes, i ord ej skildringsmögliga varelse kan framställas; en varelse, på samma gång tung, melodisk och gnistrande, som de kvicksilvverfontäner, hvilka smyckade moreernas palats.

Sonja Kovalevsky var sammansatt af de yttersta motsatser: en utomordentlig kultur och en stor, vild naturkraft; en i oändlighet splittrad, nyanserad, impressionabel och en ytterligt energisk, enhetlig, intensiv ande; en modern, analyserande, observerande intelligens och en österländsk, fruktbar fantasi; en exakt matematiker och en idealistisk drömmerska. När man räknat upp alla dessa motsatser, har man ännu hundra onämnda och finner sig ha sagt intet om denna personlighet, hvars utomordentliga, sympativäckande behag kanske till stor del just låg i föreningen af dessa, annars oförenliga, motsatser, en personlighet, hvars rikedomar man ej kunde uttömma, hvars väsen man ej kunde utgrunda, med geniets, kvinnans och den slaviska racens trefaldt problematiska natur.

Ellen Key.

En moder

af *Mathilda Roos.*

II.

(Forts. från häft. 7.)

Fjorton dagar hade nu förflutit sedan Gerhards ankomst; i sitt bref hade han sagt sig ännu stanna endast 8 dagar, men ännu hade han icke talat om någon afresa.

En eftermiddag, då de sutto i bersån och Jane gick utanför och krattade sandgången, sade Gerhard helt oförberedt, i det han böjde sig framåt och fixerade Hedvig.

»Säg mig, hvarför blef det egentligen ingenting af emellan oss?»

Hedvig rodnade häftigt.

»Det vet du mycket väl», svarade hon med en lätt darrning på rösten, »det var därför att din kärlek ej var nog stark att trotsa tid och frånvaro».

»Nej, det var därför att *din* inte var nog stark att trotsa fattigdom och försakelse.»

Hedvig svarade ej; tårarne kommo henne i ögonen och hon böjde sig djupare öfver sitt arbete.

»Nåja, vi skola inte tvista därom!» utbrast Gerhard i lättare ton. »Jag kommer i håg en berättelse af . . . ja, jag minns ej af hvem, där två bönder tvista om huruvida den ene af dem haft rätt, då han en afton sade att det 'pep i busken' bredvid honom. Så kommer det att gå med oss: in i det sista, äfven om . . . ja, äfven om vi inte . . . längre behöfva byta ord om det . . . skola vi tvista om hvem som var skulden till att vår förlofning bröts!»

Det var första gången han sedan sin hitkomst närmade sig de ömma känslornas område. Hittills hade de i sina samtal varit som två goda vänner, ingenting annat; men nu var isen bruten och nu började han att dagligen oftare och oftare återkomma till detta ämne.

Hedvig kände själf hur oemotståndligt han förstod att snärja henne. Liksom man under våren stundom tycker sig nästan se och höra, hur det växer i naturen, så tyckte hon sig för hvarje timme kunna märka hur någon af de gamla känslorna spirade upp i hennes själ, ända till det ögonblicket kom, då hon måste erkänna, att allt det förflutna vaknat till lif igen, att hon älskade honom som förr, ja kanske högre än någonsin.

Och på samma gång måste hon säga sig själf, att det som hon mest af allt i världen fruktade för — att han skulle bekänna sin kärlek och ännu en gång erbjuda henne sin hand — det var också det som hon mest af allt önskade . . .

Den förändring som försiggått med Hedvig hade naturligtvis ej undgått Jane. Utan att förstå de känslor som fyllde modern, anade hon dem med en nervös instinkts hela kraft. Hon *kände* att hon för modern ej längre var den samma som förr. Icke att Hedvig i sitt sätt ej var lika öm, lika kärleksfull som alltid, men Janes nästan sjukliga känslighet kom henne att till och med i moderns smekningar förnimma att den kärlek som inspirerade dem, numera var delad. Hennes lilla hjärta skälfde af sorg; hon kunde ej uthärda att någon så här trängde sig emellan henne och modern, och ibland om kvällarne, då hon slog sina armar kring Hedvigs hals, kunde hon

brista i en krampaktig, skakande gråt. Och då modern frågade om någonting gjort henne ledsen, svarade hon blott: »nej . . . nej . . . det är bara så ängsligt . . . så tungt . . . ingen människa håller af mig, ingen bryr sig om mig.

Hedvig gjorde allt för att både med allvarliga och vänliga ord bortjaga dessa inbillningar, men huru mycket hon än förebrädde sig det, kunde hon ej hjälpa, att Janes utbrott mera tröttade henne än väckte hennes sympati och deltagande. Det kunde ibland flyga igenom hennes själ någonting som liknade skuggan af en önskan att vara fri för att helt kunna njuta den lycka lifvet hitills nekat henne, och hur svag, nästan omärklig denna skugga än var, fyllde den henne med de häftigaste själföförelser och kom henne att sedan på Jane slösa den mest lidelsefulla ömhet, en ömhet som den lilla sluga flickan emottog med misstänksam köld.

En gång då Hedvig och Gerhard sutto på verandan efter kaffet kom Jane dit ut med sin docka, det vill säga Rosa, — Mathilda skulle hon fortfarande icke för allt i världen ha velat utsätta för »hans» blickar. Jane älskade lidelsefullt sina dockor, i synnerhet Mathilda, därför att hon var vanskapad, på samma sätt som hon älskade de fulaste husdjuren mest, därför att de voro så olyckliga och föraktade. Nu satt hon och tryckte Rosa intill sig, alldeles som om hon ville skydda henne för något ondt, däremellan ordnade hon hennes toalett och satte blommor i det ljusa linhåret.

Gerhard, som med ett outröttligt tålmod sökte öfvervinna både sin egen och den lilla flickans antipati, fick nu det infallet att också sätta ihop en liten bukett till Rosas hår. Jane ryckte till och gaf honom en fientlig blick, då han sträckte ut handen mot hennes älskade Rosa, men hon behärskade sig, knep ihop läpparna, mumlade ett »tack» och lät blommorna sitta som Gerhard ordnat dem. Men då han några minuter därefter reste sig upp och lämnade verandan, slet hon ögonblickligen blommorna ur Rosas hår, kastade dem på golvet och trampade på dem.

Hedvig var nog svag att låtsas som om hon icke märkte Janes tilltag. Ty hon tyckte sig i denna stund, upprörd som hon var efter ett långt samtal med Gerhard, ej kunna uthärda den scen som skulle följa om hon nu började göra Jane de vanliga förebräelserna. Hon hade både med ondo och med goda sökt bekämpa den lilla flickans svartsjuka, hon hade både bedt och förebrätt, men det föreföll henne mer och mer som om hon kämpade mot en skugga. Jane ställde sig alltid oskyldig; med den fintlighet, som tillhör lidelsefulla och ömma

kvinnonaturer, förstod hon att öfverlista modern, och, hvad denna än sade, lyckades hon få alla föreställningar att mynna ut i en, antingen högt uttalad eller i tårar och snyftningar gömd anklagelse: »mamma håller inte af mig som förr . . . mamma håller mera af »honom» än mig . . . mamma vill hellre att jag skall dö än »han» . . .

Och därför att Hedvig i djupet af sitt hjärta kände att den lilla flickans förebräelser voro berättigade, blef Jane den starkare och hon den svagare i striden . . .

* * *

Emellertid hade Gerhard för hvarje dag blifvit ömmare i sitt sätt emot Hedvig, vänskapen hade glidit öfver i det gamla kärleksförhållandet, de kände begge att de älskade, och de gjorde icke heller något försök att dölja sina känslor för hvarandra. Och i ensamma stunder, då de ransakade sina hjärtan erkände de begge: »det var detta jag ville, detta jag hoppades, då vi efter en tioårig skilsmässa, och begge fria att tillhöra hvarandra, träffades igen». Gerhard hade också redan sagt henne allt hvad en förälskad man kan säga utom detta enda: »vill du bli min hustru?» Men Hedvig visste att denna fråga hvilken stund som helst kunde komma, hon hade redan flere gånger sett den skymta fram i hans blickar eller darra på hans läppar, och det var blott därför att hon gjort allt för att hindra honom, som han ännu ej uttalat den.

Ty hvad skulle hon svara honom?

Skulle hon följa sitt hjärtas pockande rop på en lycka, som syntes henne så mycket skönare därför att hon för längesedan upphört att drömma därom, — eller skulle hon först tänka på sitt barn, skulle hon först göra sig den frågan: »är det möjligt att Gerhard och Jane skola öfvervinna den antipati de ingifva hvarandra, att de skola kunna lefva under samma tak utan kif och misstämningar?» — och sedan handla efter det svar hennes samvete gaf på denna fråga? . . .

En afton, då hon som vanligt innan hon lade sig, läste i bibeln, träffades hon af dessa ord: »den som behåller sitt lif han skall mista det».

Hvad menades med att »behålla sitt lif»? Det låg ett hemlighetsfullt djup under de orden, ett djup, som på en gång lockade och förfärade henne. Har då icke hvarje människa rätt att bevara sitt lif, är icke ett villkor för personlighetens utveckling att ej släppa de berättigade anspråken på livets lycka? Kan icke en alltför våldsam försakelse, — en försakelse af det som blifvit mitt väsendes

medelpunkt — knäcka själfva lifskraften och sedan göra mig oduglig till det, hvartill Gud ämnat mig? Eller gifves det något annat sätt — en »högre väg» — att finna sig själf, att blifva *det*, hvartill jag behöfver min personlighets alla krafter? Ja, Kristus hade själf sagt det: den som vill behålla sitt lif han skall mista det. Var således den högre vägen, den på hvilken man behåller sitt lif, var den försakelse, uppgifvandet af det egna jaget, dödande af själfviskheten?

Men hvad är själfviskhet, och hvad är ett rättmätigt kraf på lycka? Hvem kan lösa den frågan? Icke den som är midt inne i striden och hvars hela varelse ropar på lycka, som en hungrande på bröd . . .

Hon kunde icke sluta sina ögon på hela natten. I timal satt hon med hufvudet stödt i handen och grubblade. Så gick hon fram till fönstret, öppnade det och stod där kvart efter kvart och blickade ut i den ljusa vårnatten med dess bleka, flämtande stjärnor.

Allt var så tyst i trädgården framför hennes fönster; icke ett löf rörde sig, hela naturen slumrade. Endast vårens drömmar tycktes susa i luften, tycktes hviska ur skogens djup, därifrån allt emellanåt hördes några vemodigt lockande fågeltoner.

Naturens skönhet grep Hedvig med en styrka, som nästan smärtade henne. Stora tårar kommo i hennes ögon, en brännande oro genomlade henne, så att hon tyckte bröstet ville sprängas häraf. Hon visste att han, liksom hon, vakade med sina tankar, och i det öfverspända tillstånd hvori hon befann sig, tyckte hon sig flere gånger förnimma ljudet af hans stämma, höra honom hviska hennes namn med detta tonfall, som kom alla hennes hjärtas strängar att dallra.

Försaka honom? O nej, o nej! *Först* han — sedan Jane! Han var ju hennes första och enda kärlek som nu vaknade upp, lika ljuf och stark som fordom, liksom vårens saga alltid är lika skön. Hon hade älskat honom långt innan hon smakat moderskärlekens fröjder, han hade större kraf på hennes trohet än till och med hennes eget barn.

Men som ett svar på detta lidelsefulla utbrott tyckte hon sig, lik en aflägsen klockringning, höra de allvarliga orden: »den som behåller sitt lif han skall mista det».

Och de svärmiska vårnattsdrömmarna slutade i en förtviflans bekännelse: »om jag gifter mig med Gerhard, skall jag förlora mitt lif. Ty själfviskheten är död midt i lifvet. Och jag vet att han med sin egoistiska konstnärnatur, sina fordringar på min kärlek

aldrig skall blifva en god far åt min lilla flicka, och att hon aldrig skall älska honom. Gifter jag mig med honom, blir Jane skjuten åt sidan, och hon skall dö däraf, jag vet det... Jag måste således försaka honom... men jag kan det ej... jag *kan* det ej!...

* *
* *

Följande dag var det vackraste vårväder de hittills haft; det hade kommit sommarvärme i luften, pionernas och jasinernas knoppar började svälla och brista.

Jane hade emot vanligheten tidigt gått ned i ladugården, Gerhard var ute och promenerade efter frukosten, och så snart Hedvig slutat sitt stök i köket tog hon sitt arbete och gick och satte sig på sin favoritplats, en berså af stora lummiga lönnar. Hon gick långsamt med sänkt hufvud, försjunken i sina drömmar; då hon slagit sig ner i bersån, ställde hon genast ifrån sig sykorgen och satt så en lång stund, glömsk af tid och rum, och stirrade på sandgången med sina stora, mörkblå ögon, som blifvit ännu större och djupare under den sista tidens själsstrider. Så spratt hon till, liksom hade hon plötsligen vaknat, drog en djup suck och öppnade sin arbetskorg.

Hon satt lutad mot en af lönnens stammar midt framför bersåns öppning, så att hon hade utsikt öfver vägen, på hvilken hon trodde Gerhard skulle komma hem.

Det dröjde icke heller länge förrän hon fick se honom gå förbi. Hennes händer sjönko ned i knäet, och ett svall af längtan och oro genomilade henne. Skulle han icke komma hit och sätta sig vid hennes sida som han annars brukade? Hon både fruktade och längtade därefter; hon fruktade för denna ljufva ensamma förtrolighet, som Jane på sista dagarne nästan alltid vetat att bortjaga med sin närvaro, och hon längtade därefter som man längtar när en mäktigt sympati drar den ena människan till den andra.

Hon behöfde emellertid icke oroa sig många sekunder, ty hon såg genast att han svängde af från vägen och styrde sina steg mot bersån. Då han kommit fram till ingången och märkte att Hedvig var ensam, blixtrade det till i hans ögon och han drog ett häftigt andetag. Under ett par sekunder stod han orörlig framför henne och betraktade henne med ett småleende; äfven hon smålog, kärlekens djupa, innerliga leende. Men ingen af dem sade någonting, de sågo hvarandra blott in i ögonen, så kom han och satte sig bredvid henne, tog något föremål ur hennes sykorg och började leka därmed. »Hedvig», sade han plötsligen utan inledning, »vill du bli min hustru?»

Hon for samman och hennes kinder blefvo alldeles hvitflammiga. Den kom ändå oförberedt öfver henne, denna fråga, som hon nu i flere veckor oafbrutet hört ringa i öronen både natt och dag.

Hon svarade ej, utan böjde sig blott djupare ned öfver sitt arbete. Då tog han begge hennes händer, drog henne intill sig och hviskade med låg, förebrående ton:

»Kan du verkligen tveka ett ögonblick — vill du för andra gången jaga bort mig, då du ändå vet att vi älska hvarandra?»

Hon drog en djup darrande suck och vände till hälften bort hufvudet.

»Men det finns ett hinder, Gerhard», hviskade hon.

»Ett hinder!» utbrast han och släppte hennes händer, »för en sann kärlek finns intet hinder — intet utom det plikten pålägger, men plikt är inte detsamma som uppskrufvad sentimentalitet, falska uppoffringar . . .

»Hvad menas med falsk uppoffring?» frågade hon på samma dämpade sätt och utan att se på honom.

»Jo, det är en uppoffring, som är så stor att man väl kan göra den i ett ögonblick af extas, men inte sedan förmår *bära!*» svarade han mer och mer upprörd. »Om du sliter ur ditt bröst en känsla, som så gripit in i hela ditt inre lif att den utgör själfva brännpunkten däri, då sliter du också med den bort något af dig själf — det bästa, det högsta — och det är en falsk uppoffring. Den är osund och öferspänd. För öfrigt är det inte svårt att veta hur man skall handla. Hvilket är störst, hvilket är rikast, hvilket skall föra dig högst, utveckla dig mest: det som du vill offra eller *hindret*, som tvingar dig att offra? Därpå beror allt.»

»Men hur skall jag veta hvilket som är störst?» utropade hon, i det hon vände sig emot honom med en blick, hvars plötsligt fram-brytande uttryck af ångest bortjagade lugnet i hennes drag.

»Det är icke svårt, om du blott vill lyssna på förnuffets och känslans röst», svarade han nästan hårdt.

»Ack nej, ack nej», sade hon och tryckte lidelsefullt händerna mot hvarandra, »de säga ingenting, de missleda blott, de säga mig ej hvad som är *rätt*, blott hvad som är *lycka* . . .»

»Och hvem har sagt att lycka icke också kan vara rätt?» utbrast han hetsigt. »För min del tror jag att hvarenda människa har sina berättigade anspråk på en viss andel af lycka, och vi gjorde klokt om vi fasthölle dessa anspråk mera än vi gjorde, om vi ansågo lyckan — jag menar nu inte njutningen, utan den sunda, naturliga

lyckan som vi lära oss af naturen, af vårens skönhet och sommarens fullhet — om vi betraktade den som en gudaskänk, som vi taga emot med glädje i stället för att kasta bort den af sjukliga, öfverspända nycker . . . »

Han steg upp och gick ett slag genom bersån med nedböjdt hufvud och rynkade ögonbryn.

»Jag skall säga dig någonting, Hedvig», fortfor han lugnare, i det han ånyo kom och satte sig bredvid henne, »jag har stor aktning för dina religiösa åsikter; ja, jag har öfver hufvud stor vördnad för kristendomen, jag böjer mig i stoftet för storheten i Kristi person, och jag har mången gång innerligt önskat att bli hvad folk kallar 'troende', hur öfverdrifna de än äro i många fall. Men det är en sak som helt och hållet stöter mig bort ifrån kristendomen, och det är detta talet om lidandets och pröfningens nödvändighet. Det är osanning, att man blir bättre genom sorger och försaker, tvärtom, man krymper ihop, man blir bitter, då däremot lyckan, den ädla, himlaborna lyckan, som Gud visst inte missunnar oss, som tvärtom kommer ifrån honom, utvecklar vår karakter, gör oss fria och stor-slagna, alldeles som det är solen och inte grådask och regnväder som utvecklar blommorna . . . »

Hedvig svarade ej. Hon lutade hufvudet i handen och stirrade drömmande framför sig. Hur sköna och högstämda föreföllo ej hans tankar och ändå . . . I hennes inre ljödo, på en gång ljuft lockande och fruktansvärdt manande, de hemlighetsfulla orden: »den som behåller sitt lif han skall mista det».

Det blef en stunds tystnad; i lönnarna öfver deras hufvuden sjöngo fåglarne så gällt som om de med hela sin kraft velat instämma i Gerhards tal om lycka.

»Hedvig!» utropade han plötsligt, i det han störtade upp och ställde sig framför henne, »du älskar mig inte . . . jag har misstagit mig . . . »

»Nej, nej», svarade hon och såg upp på honom med en blick full af kärlek och förebräelse, »du har inte misstagit dig, det vet du . . . Jag älskar dig . . . allt för mycket . . . mer än jag borde . . . »

»Nej», svarade han hårdt, »du älskar mig inte som jag menar. *En* måste vara den första i en människas hjärta . . . *en* måste vara den, utan hvilken man icke kan lefva . . . Men *jag* är inte denne ende för dig . . . det är din dotter . . . Du älskar henne högre än mig . . . »

»Nej!» utropade hon, och all den lidelse hon så länge behärskat bröt fram och nästan förvred hennes drag, »det är inte så . . . »

det är just min olycka att jag älskar dig alldeles för högt... att du har röfvat min kärlek ifrån min stackars lilla flicka... Hon var mitt allt förr, min vän, min förtrogna... nu är du min tankes tanke. Jag älskar dig tusen gånger högre än Jane... det är min synd... och det är därför jag måste försaka dig... och om...

Hon afbröt sig och stirrade förskräckt på honom. Det hade plötsligen kommit ett uttryck i hans ansikte, som häjdade orden på hennes läppar. Han var alldeles likblek, hans ögon vidgades och han såg envist uppåt öfver Hedvigs hufvud med ett uttryck af fasa, som om han fått se en spöksyn.

»Hvad är det?» hviskade hon ångestfullt, i det hon vände på hufvudet och följde riktningen af hans blick.

Högt upp i den stora lönnen, på en af de öfversta grenarna, satt Jane inklämd. Den lilla flickan såg ut som en underlig sagofigur; det var någonting trolskt i den hopkrympta kroppen och det bleka ansiktet, som, omgifvet af det yfviga håret, med vilda förfärade ögon blickade fram mellan de ljusgröna lönnlöfven.

Hedvig och Gerhard stodo liksom förstenade; de insågo att Jane måste ha hört hvarje ord som sagts.

Hedvigs första känsla var en sanslös vrede; detta grymma spioneri kväfde för ögonblicket hennes modersömhet, hon beräknade ej hvad Jane led, hon kände blott att det var som om hennes eget inre slitits i stycken.

Men hon behärskade hvarje utbrott; hon gick blott fram till lönnen och ropade med en röst, som hon förgäfvos sökte göra fast:

»Gå ned ur trädet, Jane!»

Icke en rörelse däruppe. Jane satt kvar i samma ställning och stirrade liksom förhäxad på modern.

»Kom ned, Jane!» upprepade modern, denna gång med lugn stämma och fäste en skarp, genomträngande blick på barnet.

Janes ögonlock började skälfva, första tecknet att moderns blick nu som alltid verkade betvingande på henne. Hon rörde litet på sig, och då modern gaf henne en tredje uppmaning att komma ned, hasade hon sig långsamt från gren till gren, ända tills hon slutligen med ett handlost skutt kom ned på marken. Där stod hon nu orörlig med klädningen hopskrynkad, knäna och händerna söndergnafda, håret som ett oredigt skogssnår, en riktig liten vildinna, som med förfärade blickar stirrade på modern.

Men Hedvig var alltför upptagen af sina egna känslor för att kunna sätta sig in i Janes. Hon upprördes ända ned i hjärtat af

dennas list, som var så helt och hållet främmande för hennes enkla, sanna natur.

»Gå genast upp i ditt rum och blif där tills jag kommer till dig», sade hon allvarligt, »du har gjort mig mycket ledsen.»

Men Jane stod liksom fastvuxen vid marken och tycktes icke höra. Hedvig måste, liksom nyss, ett par gånger upprepa sin befallning innan den lilla flickan långsamt vände sig om och med släpande steg begaf sig till byggningen.

Men icke förr hade Janes gestalt försvunnit innanför porten, förrän Hedvig vaknade ur sin egoistiska förtviflan, och modersömheten med fördubblad styrka grep hennes hjärta. Hon såg ej ens Gerhard, hon märkte ej att han kastat sig ned på en bänk och under snyftningar gömt ansiktet i händerna, hon kom blott ihåg en enda sak: att Jane *hört* henne säga att hon ej älskade henne som förr — och utom sig af ångest och själföföbråelse ilade hon efter sitt barn.

* * *

Hela dagen och den därpå följande natten vakade Hedvig vid Janes bädd. Den lilla flickan slöt icke en sekund sina ögon, men hon var icke heller vaken. Hon kunde ligga långa stunder med vidöppna ögon och hvarken tala eller svara eller ens gifva något tecken till att hon kände då man vidrörde henne. Ibland däremot yrade hon och ropade åt modern: »gå bort, du är inte densamma, det kännes något annorlunda!...» Så föll hon i nervösa skakningar, som slutade med en krampaktig gråt.

Den förfärliga sinnesrörelse hon genomgått hade angripit hennes hjärna och sjukdomen varade flera dagar. Doktorn, som genast tillkallades, var mycket orolig, och icke förrän Jane föll i en djup, lugn sömn, kunde han säga att han hoppades en god utgång.

Under denna tid föreföll det Hedvig som om hon brottats med Gud. »Om Jane dör är mitt lif förlorat», var hennes hjärtas ständiga, ångestfulla utrop. Och som ett svar härfpå tyckte hon sig alljämt höra de ord som under denna tid af hennes lif så ofta föresväfvat henne: »den som behåller sitt lif han skall mista det.» Hade hon icke velat behålla sitt lif — det vill säga ge vika för jagets själfviska fordringar — och var det icke blott af en gränslös nåd hon räddades från att nu genom sitt barns död mista det? I människors ögon hade hon ej syndat, inför deras domstol skulle hon kallas skuldfri, men det själfviska, njutningslystna, pockande hjärtat, hvem utom Gud kan se hvad som gömmes däri?...

Redan dagen efter Janes insjuknande lämnade Gerhard Hedvigs hem. Deras afsked var lugnt; begge kände de att det var slut emellan dem. Gerhard hade icke ens någonting att invända, då Hedvig sade honom, att hon numera icke hade mera än ett mål: att återvinna Janes kärlek och komma henne att glömma de olyckliga ord hon lyssnat till.

»Jag måste ändå tacka dig för den tid som varit», sade han blott då han tryckte hennes hand till afsked, »det var grymt af dig att för andra gången stöta bort mig, men jag tar ändå med mig ett skönt minne. Och jag säger dig ej farväl för alltid — en gång, då de känslor som nu fylla oss äro slut, skola vi träffas som vänner, icke sannt, som vänner och släktingar?»

»Jo», svarade hon med darrande röst, »men aldrig mera så här på våren, då syrenerna blomma, utan på hösten . . . eller ännu hellre på vintern.»

»Ja, på vintern», svarade han, vemodigt småleende, »på vintern, då man sitter vid sin lampa och tänker på det förflutna, och snön faller öfver vårens längtan och sommarens drömmar . . . då skola vi träffas igen som vänner.»

— — — — —

Han reste, och sedan Hedvig sett hans vagn försvinna vid vägkröknigen återvände hon till sin lilla flickas sjuksäng.

Den svenska kvinnans Chicago- utställning.

»Beslut och handling är ett hos kvinnan,» detta bevingade ord skulle med fullt berättigande den svenska damkomitén kunna antaga som sitt motto. Beslutet att lystra till maningsropet från kvinnorna på andra sidan Atlanten om att medverka vid världsutställningen i Chicago var knappt fattadt, förr än det följdes af handling, och det så kraftigt och energiskt, att föga mer än ett halft år sedan damernas Chicagokomité bildats, handlingen kunde uppvisa ett så lysande resultat som det, hvilket vid den stora »utställningsbazaren» på Börsen den 29 och 30 sistlidne november framlades för allmänheten.

Vi hafva i Dagny ganska utförligt redogjort för uppkomsten och

fortgången af arbetet för *den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen i Chicago 1893*. Vi hafva meddelat så väl konstituerandet af de olika komitéerna som dessas förberedande åtgärder jämte öfriga saken rörande detaljer, hvarföre vi antaga att våra läsare äro väl au courant med frågan i sin helhet. Men hvad som ej kunnat framgå af korta notisartade uppgifter är den i sanning beundransvärda energi och duglighet, som ådagalagts af de personer, hvilka haft ledningen af det hela om händer, den sammanhållning i arbetet, det intresse för själfva uppgiften, som besjälade den svenska kvinnan — ordet taget i sin vackraste, vidsträcktaste betydelse — och last but not least de stora och många svårigheter man haft att öfvervinna, däribland i främsta rummet de i våra förhållanden själfskrifna ekonomiska motigheterna. Att man det oaktadt ej låtit sitt intresse förslappas, talar bäst för att det var ett allvarligt mål Sveriges kvinnor föresatt sig att vinna. Och detta mål gällde ju ej något mindre än att vid den blifvande internationella täflan folken emellan, äfven med heder söka fylla en plats.

Damkomitén, först mött med ett visst misstroende från allmänhetens sida, alla nya företags lott i vårt land — allra helst då de utgå från kvinnor — har dock under fortgången af sitt arbete haft att glädja sig åt ett växande förtroende och intresse. Därtill har ej i ringa mån den omständigheten bidragit, att Sveriges drottning tagit damkomitén under sitt hägn. Då landets *första kvinna*, först ej blott i kraft af sin höga ställning, utan genom sina upphöjda ägenskaper och sitt varma vidtomfattande intresse för allt rent mänskligt, ägnat damkomiténs sträfvanden sin fulla sympati, skingrades de sista tviflen på, att det verk de svenska kvinnorna satt sig före var ett godt verk. Äfven kunna vi med glädje konstatera, att från alla håll det varmaste erkännande kommit deras nyss afslutade utställning till del, och att den ur mer än en synpunkt kan betraktas som en succès. Att teckna denna utställnings yttre konturer är afsikten med denna lilla uppsats. En mera utförlig beskrifning på de olika utställningsföremålen, en skildring hvilken otvifvelaktigt skulle komma ett erbjuda en del intressanta detaljer, se vi oss nödsakade att uppskjuta till ett kommande häfte. Ett sådant dröjsmål å vår sida är desto mer befogadt, som en del expositions-föremål, vid tiden då börsbazaren ägde rum, ännu ej hunnit insändas. När samlingen blifvit komplett kommer, efter hvad vi tro oss veta, att af damkomitén anordnas en ny exposition, endast omfattande de för Chicagoutställningen afsedda föremålen.

Redan den apparat, som satts i gång för utställningens iscensättning, ger åt densamma en ovanlig och storartad prägel. Lokalen, den största vår hufvudstad kan presteras, de arbetande krafterna äfven de bästa som finnas att tillgå. Under ledning af en elitkår af kvinnliga arrangörer, bland hvilka märkas drottningens hofdamer, framstående konstnärinnor, damer af societeten, med ett ord representanter ur så godt som hela Stockholms intelligenta kvinnovärld, är en hel hjälptrupp af kvinnliga och manliga biträden uppådad för att på en enda kort dag hinna ordna hela den vidlyftiga utställningen.

Och tack vare flitiga och skickliga händer och förslagna hufvuden framstår den gamla allbekanta börssalen inom kort i en alldeles ny skepnad. Den ena långväggen, hvars något medfarna ornering i hvitt och guld befinnes olämplig som bakgrund för de exponerade föremålen, öfverdrages med en hög panel af mörkblått kläde. Mot denna gruppera sig så småningom präktiga och graciösa, gedigna och smakfulla alster af kvinnlig handaslöjd i en rik och omväxlande blandning. Medelpunkten utgöres af vår drottningens bild, ett vackert porträtt i olja, som erhåller en präktig relief af ett atlasdraperi med rika silkesbroderier — ett textilkonstens praktstycke från 1600-talet, utgörande en af skatterna i Handarbetets Vänners lilla men dyrbara museum. Nedanför porträttet utbreder sig »Kronbergs historiska matta», en sann drottning bland väfnader, allför präktig och säregen för att saknas vid någon utställning, där föreningen Handarbetets Vänner är representerad.

Hvarhelst smaken och behovet det för öfrigt påkallar, så väl i stora salen som i de många mindre rummen, hvart och ett inrymmande sin särskilda utställning, anbringas draperier af siden, atlas och sammet. Och det är minsann ej svårt att åstadkomma präktiga effekter, då man, som fallet är med damkomitén, fått de rikaste skatter af siden och brokadtyger, atlas och sammetsdraperier ställda till sitt förfogande. Genom den gedigna elegans som dessa förlåna Chicagobazaren — i dagligt tal går utställningen under detta namn — för att nu ej tala om den grundliga och allvarliga hållning, som i allt gör sig gällande, bör den kunna påräkna en framstående plats i stockholmsbazarernas omfångsrika historia.

Och ingen del af den vidlyftiga lokalen blir vanlottad. De tvenne rum, där den utsökt vackra *konstutställningen* är inrymd, utsmyckas på ett för en dylik utställning värdigt sätt. Midt emot konstutställningen — en afdelning som ger Chicagobazaren en särskild prägel och åt hvilken vi i sinom tid hoppas kunna ägna ett eget kapitel

— ligger rummet för skol- och hemslöjd, ytterst intressant genom sina väl ordnade specialutställningar. Det pedagogiska elementet är här representeradt genom de gedigna och präktiga utställningsmontrer, där *folkskolans handarbetsystem* är åskådliggjort, samt *tekniska skolans* vackra och rikhaltiga utställning af elevarbeten. Filantropien får en lika vacker som rörande framställning genom en smakfullt ordnad grupp af *idiothemmets* arbeten, vid sidan af hvilken ett par af nämnda hems elever inför den förvånade och deltagande åskådaren med beundransvärd skicklighet utför sina arbeten.

Men här märker jag att vi fördjupa oss i detaljer, något som vi ju skulle undvika. Dock hur är det möjligt annat, då under ordnandet den ena vackra utställningsgruppen, den ena intressanta afdelningen efter den andra upprullar sig för ens blick. Hur svårt t. ex. att med tystnad förbigå den verkligen högst märkliga utställningen af *sydda taflor*, som fått sin plats i skol- och hemslöjdsrummet. Det är en konstart som numera hör till det förflutna, af hvilken man här lyckats sammänföra en hel samling vackra prof; och ganska lyckligt funnen är den tanke, som velat genom utställning af dessa naiva »målningar» i silke och garn visa den ståndpunkt, som kvinnan för hundra år sedan i allmänhet iakttog till konsten. Jämförelsen med dessa »konstverk» och dem, som smycka de svenska kvinnornas lilla »taffelgalleri» midt emot, är både lärorik och intressant.

Bikupans utställning af handarbeten och broderier af alla slag, bildar likaledes en mycket beaktansvärd grupp, för att ej tala om de många vackra profven på våra yrkesidkande kvinnors skicklighet och företagsamhet. Så kan man ej undgå att beundra en målerisk monter med plymer, *dräktreformföreningens* praktiska klädespersedlar, flere andra väl ordnade, åt nyttan förbehållna utställningsgrupper att förtiga.

Och när vi, efter att ha kastat en blick på specialutställningarna i de mindre rummen, åter befinna oss i den stora salen, där, efter hvad vi redan nämnt, hufvudintresset är koncentreradt kring de på ena långväggen grupperade alstern af kvinlig handaslöjd och konstskicklighet från skilda delar af vårt land — samlingen har nu fått en ytterligare glans genom tvenne praktfulla speglar från en kvinlig spegelfabrikörs atelier — fästes ovilkorligt uppmärksamheten af ett porträtt, som fått en framstående plats på salens ena kortsida. Det är *Fredrika Bremers* välkända, älskliga ansikte, med lycklig likhet återgifvet af fröken Çardon. Detta porträtt utgör hufvudmomentet i den s. k. *litteraturafdelningen*, liksom den midt emot placerade gruppen ägnad åt *tonkonsten*, främst prydes af *Jenny Linds* bild. Så har man genom

att gifva en hedersplats på utställningen åt dessa två ädla representanter för sitt kön sökt visa, att den svenska kvinnan äfven inom andens värld vetat skapa sig ett namn.

Men för »utställningen» få vi ej helt glömma »bazaren.» Ty den pekuniära frågan af företaget är ingalunda oväsentlig. Det är därför man vinnlägger sig om att gifva de vid den ena af salens långväggar placerade försäljningsborden med sin mångfald af vackra och nyttiga artiklar ett så anslående och lockande utseende som möjligt. Rika festoner af siden och damast ur det präktiga förrådet, inhölja de olika borden och vackra flaggdekorationer öfver dem höja ytterligare effekten.

* * *

Så står inom kort festlokalen smyckad, färdig att mottaga sina gäster! En kolossal amerikansk flagga utvecklar sina stjärnströdda flikar från musikläktaren, de elektriska bågglamporna, välbehöfliga för att skingra den dystra novemberdagens gråstämning, kasta sitt bländande, mänskensliknande skimmer öfver konstutställningens skatter, öfver de präktiga tygsorterna, de nationella väfnadernas brokiga mönster, broderiernas färgprakt, belyser denna mångfald af föremål, utförda af idoga händer och sända från alla delar af landet för att vittna om den svenska kvinnans flit, intelligens och företagsamhet. Det är en fest i ordets sannaste betydelse, till hvilken Sveriges kvinnor inbjuder allmänheten, en sann demokratisk fest, där *arbetets värde* icke *arbeterskans ställning* betingar hedersplatsen.

Och publiken underlåter ej att infinna sig. Under de två dagar utställningen varar, fylles Stora Börssalen af intresserade och beundrande skaror. Ja, de besökandes uppmärksamhet koncentreras kanske alltför mycket kring de utställda föremålen, för att ägna nödig uppmärksamhet åt försäljningsborden, ehuru deras innehåll under bazarens lopp så småningom tömmes. Först i den med fru Bobergs präktiga målade gobeliner dekorerade Lilla Börssalen, en buffet som i elegans och konstnärlig utsmyckning söker sin like, tyckes publiken komma i den vanliga bazarstämningen. Här så väl som i lotterirummet och den smakfullt dekorerade butiken för vildt, grönsaker och andra föremål af rent materielt syfte, påminner man sig, att man ej blott är kommen att se och njuta, utan äfven att lämna sin gård åt ett allmännyttigt, sannt fosterländskt företag.

L. D—n.

*
◆

Från Norrvikens trädgårdsskola.

På grund af de många förfrågningar om trädgårdsskolan vid Norrviken, som tid efter annan ingå, och i enlighet med en af några bland Fredrika-Bremer-Förbundets styrelsemedlemmar uttalad önskan, tager jag härmed åter till orda för att lämna Dagnys läsare några korta notiser.

Skolan, som numera utvecklats till en samskola, har under årets lopp besökts af rätt många elever. Med den frikostiga pekuniära uppmuntran, skolan af stiftelsen Lars Heirtas minne erhöi såsom grundplåt, har under sommaren en särskild bostad uppförts för de kvinliga eleverna. Dessa hafva här sin egen värdinna, som förestår och sköter hushållet. För de manliga eleverna däremot är plats beredd i mitt eget hem.

Af de unga kvinnor, som nu fulländat sin kurs vid skolan, har såsom annons i dagens nummer meddelat, fröken Agnes Rundberg till nästa år erhållit plats som lärarinna vid anstalten. Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiat, fröken Isa Damm, kommer nästa år att på eget arrende öfvertaga en större trädgård. De öfriga afgående eleverna hafva för afsikt att mera privat, om jag så får säga, tillgodogöra sig sina insikter i trädgårdsskötseln.

Angående det arbete de kvinliga eleverna presterat är det mig ett nöje att kunna gifva detsamma ett godt vitsord. De ha ej blott lagt i dagen sitt intresse utan också en energi, som väsentligt öfverstiger de förväntningar man rimligtvis ställt på dem. Arbeten af alla slag, såväl tyngre som lättare, ha de utan ringaste motvilja deltagit i. Att naturligtvis trädgårdens allra gröfsta arbeten ej ålagts dem, faller af sig själf.

Om alltså skolan i hufvudsak haft goda resultat att glädja sig åt, är det dock en sak, hvori förhoppningarne ej slagit in, och i hvilken ensidigheten i skolans sammansättning gjort sig märkbar.

Från ganska många håll ha i år ingått förfrågningar om vid skolan funnits kvinliga elever färdiga att emottaga trädgårdsmästareplatser. Vid dessa förfrågningar — på hvilka ju svaret, alldenstund de första eleverna utgå först till julen, i alla fall måst bli nekande — har af trädgårdsägarna *utan undantag* fästs det villkoret, att den unga kvinnan skulle hafva utgått ur allmogeklass. Då skolan hittills endast rekryterats af elever tillhörande samhällets bättre lottade lager

och då ännu ingen annan anmälning ur folkets led skett, ligger ju häri en ganska kännbar ofullständighet. För att motverka denna vore utan tvifvel bäst att någon för saken intresserad person på förhand tillförsäkrade sig om ett biträde och sedan lät det utbildas vid skolan. Att allmogens kvinnor här borde få en ej oviktig inkomstkälla är höjdt öfver allt tvifvel, och bevisas ju för öfrigt redan genom de många i våra trädgårdar arbetande kullorna. Att trädgårdsskötseln — lät vara den allra enklaste — sedan den en gång blifvit allmogekvinnans ägendom och hunnit tränga ned till alla de små stugorna, mäktigt skulle bidra till att lätta den ringa bemedlade matmoderns näringsomsorger lider heller intet tvifvel.

Jag slutar därför denna lilla redogörelse med uttalandet af den förhoppningen, att jag, när jag nästa gång träder inför Dagnys läsare, må kunna omnämna, att äfven elever ur andra klasser än de mera bemedlade anmält sig vid skolan.

Rudolf Abelin.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Stipendiefonderna.

Till *Allmänna Stipendiefonden* har öfverlämnats 271 kronor, utgörande behållningen af en genom ordföranden för lokalkomitén i Karlstad, fru Anna Maechel, anordnad soiré.

Till samma fond har genom ombudet i Söderhamn, fru Aurore Grandien, öfverlämnats 212 kronor utgörande behållningen af en därstädes anordnad soiré.

Önskligt vore om det goda exemplet manade till efterföljd å andra orter, något som i ej oväsentlig mån skulle påskynda länsinsatsernas färdigbildande i *Allmänna Stipendiefonden*.

Ett stipendium å 150 kr. för elev vid Björnsnäs hushållsskola, gäfvu af onämnd gifvare, har af Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse tilldelats fröken Mathilda Almgren.

Utbildning af sjuksköterskor för landsbygden. I enlighet med den plan, som framlades vid Fredrika-Bremer-Förbundets senaste årsmöte, och som återfinnes i Dagnys 4 h., ämnar Förbundet utbilda sjuksköterskor, hufvudsakligen afsedda för landsbygden. Man har tänkt sig att en sådan sjuksköterska, som ofta utöfvar sin verksamhet i en sjukstuga dit läkare kommer 2 å 3 gånger i månaden, bör, för att rätt kunna fylla sin uppgift, tillika utbildas i fältskärskonsten och hafva aflagt examen, erforderlig för lagligt utöfvande af detta yrke.

För att för dessa sköterskor vinna den bästa fältskärsutbildning, har Fredrika-Bremer-Förbundet nu antagit fröken *Ameline Sterky*, utexaminerad fältskär, att förestå den kurs för utbildande af kvinliga fältskärs elever, hvilken kommer att af Förbundet anordnas.

Hvarjehanda i kvinnofrågan.

Sverige. Kvinnor i skolråd. Vid de kyrkostämmor, som den 28 och 29 nov. höllos i Stockholm, blefvo icke mindre än fem kvinnor valda till ledamöter af olika församlingars skolråd. Af dessa fem blefvo fröknarne *L. Engström*, *E. Fahneshjelm*, *M. Forsell* och *E. Zander* omvalda i resp. Hedvig Eleonora, Nikolai, Adolf Fredriks och Jakobs församlingar samt fru *H. Berg*, född *Bligh*, nyvald i Maria församling.

»*Den svenska kvinnans sociala ställning*» är titeln på en ganska värdefull broschyr, som damkomiten för den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen låtit utarbета och hvilken försåldes på dess bazar på börsen och nu finnes att tillgå på nämnda komités byrå, i Arffurstarnes palats, samt på Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

Broschyren, som är prydligt utstyrd och försedd med ett färglagdt omslag, till hvilket fröken O. Adelsborg lämnat ritning, innehåller främst en intressant och sakrik redogörelse af den svenska kvinnans sociala och rättsliga ställning under medeltiden och nyare tiden till medlet af detta århundrade.

I andra afdelningen lämnas en framställning af de lagar och förordningar rörande kvinnan, som utkommit sedan 1845, och hvilka äro öfverskådligt ordnade i kronologisk följd och beledsagade af korta historiker.

Dessutom förekomma meddelanden om två svenska kvinnosaksföreningar: Gift kvinnas äganderätt och Fredrika-Bremer-Förbundet.

Broschyren, som kommer att öfversättas till engelska och skickas till Chicagoutställningen, utgör ett viktigt bidrag till den svenska kvinnans historia.

Medicine licentiatexamen har den 14 dennes i Lund aflagts af fröken *Hedda Andersson* från Malmö. Fröken Andersson är den andra kvinna i vårt land som tagit en dylik examen; den första var vår bekanta kvinnliga läkare, fröken *Karolina Widerström*.

Kvinligt tandläkarestipendium. Medicinalstyrelsen har tilldelat fröken *Agda Aronson* ett stipendium å 350 kronor från *fru Wilhelmina Hiertas stipendiefond* för obemedlade kvinnor, hvilka ägna sig åt tandläkareyrket.

Undervisning i matlagning. Vid Kongl. seminarium och Normal-skolan för flickor har från och med denna termin huslig ekonomi införts såsom undervisningsämne. I undervisningen, som meddelas i Matlagningsskolan 22 Hamngatan, skänkt till Seminarium af fru A. Retzius, deltaga för närvarande två unga damer, som i våras aflagt utgångsexamen från Seminarium, samt 17 unga flickor, som genomgått Normalskolans 7:e klass. Jämte den praktiska kursen i matlagning äro anordnade teoretiska kurser i kemi och hälsovårdslära.

Östermalms högre läroanstalt för flickor har äfven med denna hösttermin erhållit ett skolkök med tillhörande matrum. Nämnda kök användes vid praktisk undervisning i hushållslära.

* * *

Danmark. Kvinlig lektor. Vid den senaste examen i fysik vid Köbenhavns universitet fingo två kvinnliga studenter, fröken *Adler* och fru *Meyer*, högsta betygen. Då nu fysikläraren vid Metropolitan-skolan i Köbenhavn aflidit, har fru *Meyer* blifvit kallad till platsen. Och således ha vi nu, tillägger den danska tidning, som meddelat detta, en kvinna som lektor i fysik vid landets främsta latinläroverk.

Kvinlig meteorolog. Filosofie kandidat *Anna Doberck*, dotter till konstsmeden *Doberck* i Köbenhavn, har, enligt »Kvinden og Samfundet», af engelske kolonialministern anstälts såsom assistent vid meteorologiska observatoriet i Hongkong.

* * *

Belgien. Den första kvinnliga filosofie doktorn i Belgien. För första gången i Belgien har ett fruntimmer, fröken *Marguerite Gombert*, aflagt examen till vinnande af filosofie doktorsgraden vid universitetet i Brüssel. Fröken *Gombert*, som endast är 22 år gammal, är filolog och hennes hufvudämne är grekiska språket och litteraturen.

Böcker för barn och ungdom julen 1892.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets Bok-komité.

Fredrika-Bremer-Förbundet har i år haft den glädjen att kunna utdela två pris åt författare af barn- och ungdomsböcker. De böcker, som denna gång erhållit pris, äro ej skrifna för de små barnen, utan för de något äldre och för ungdomen. Vi hoppas, att de båda böckerna skola läsas med nöje af de unga och gifva dem smak för en nöjesläsning af något mera gedigen natur än den som vanligen ungdomen bjudes på. De prisbelönte böckerna äro *Sigtrygg Torbrandsson* och *Vikingar och deras ättlingar*.

Sigtrygg Torbrandsson af *Matilda Lönnberg* är en bild från Sveriges forntid. Pris 2,25.

På samma gång vi med intresse följa hjältens skiftande öden, först hemma i Sverige och sedan under hans landsflykt i Ryssland, få vi en efter goda källor gjord bild af våra förfäders, männens och kvinnornas, lif under hednatiden. Lämplig för barn från 13, 14 år.

Vikingar och deras ättlingar (prisbelönt under titeln »Från nordisk rot») af *M. Anholm*. Pris 2,50.

I denna bok få vi göra bekantskap med de nordiska vikingar, som styrde kosan till Frankrike och slutligen blefvo bofasta i detta land. Vi få vidare följa deras ättlingar till Italien och slutligen på korstågen. Lämplig för ungdom från 14 år.

Båda dessa böcker framträda i en särdeles tilltalande utstyrel och äro illustrerade af Jenny Nyström, Forsström m. fl.

Minnen från den karolinska tiden, historiska skildringar för ungdom af *J. C. v. Hofsten*. Pris 1,25.

Vi önska denna bok stor framgång bland vår svenska ungdom. Det är just sådana breda verklighetsskildringar vi önska som historisk läsning bredvid lexboken. Våra barn läsa för litet på egen hand; de få i skolan höra en hel del roliga saker berättas, men att själfva taga reda på något, som utvidgar deras historiska vetande, hafva de sällan lust med. Till en del torde detta bero på att lämpliga böcker

saknas. Läseböckerna äro ej alltid lockande; de smaka för mycket af utvidgade lexböcker. Helt annat är det med efter goda källor gjorda biografier och skildringar. I frk. Hofstens bok få vi först Adam Ludvig Lewenhaupts biografi. Vi blifva här liksom bekanta med Lewenhaupt och få veta mycket mer än att han var »en af Karl XII:s ädlaste generaler». L. var först i holländsk krigstjänst. Vid sin hemkomst till fäderneslandet slog han sig ned på landet »och», säger han själf, »där tröstade jag mig öfver ett år med goda böcker och min lilla landthushållning, jämte min hustru och mina barn». Så få vi veta hur språkkunnig han var och hur han i polska kriget tjänstgjorde som tolk. — Främst sätta vi bokens andra berättelse om de svenska fångarnas lif i Ryssland och Sibirien under Karl XII:s tid. Det kunde här vara frestande att fylla hela sidor med utdrag. Vi få reda på de stackars fångarnas öden både i Ryssland och i Sibirien och deras hemkomst till Sverige. Skall det ej glädja vår ungdom att t. ex. läsa om, huru svenskens gamla kärlek till vetande ej ens förnekade sig långt bort i Sibirien. Det är nämligen en svensk kapten, tysk till börden, som börjar en liten skola i Tobolsk. Det blef sedan en hjärtesak för de svenska fångarna, — Piper och Rensköld nämnas särskildt — att understödja denna skola. Ja, det omtalas, huru en fattig svensk fältskär i Moskwa testamenterat sin enda dyrbarhet, en sidennattrock, som han fått af en rysk kund, till skolan. Rocken inbragte 7 rubel. Boken slutar med en biografi af Tordenskiöld, den oförfäradе sjöhjälten, ehuru ej svensk, kan räknas till den karolinska tiden.

»Låten barnen komma till mig!» En årgång predikningar för barn af *d:r P. Kaiser*. Öfversättning från tyskan. Pris 4,30.

Vi fästa med glädje alla barnvänners uppmärksamhet på detta arbete. Författaren, som tillbringat flere år i Stockholm såsom pastor vid den tyska församlingen, var under sin vistelse härstädes högt värderad både som predikant och människa. Han hade en sällsynt förmåga att göra sig förstådd och älskad ej endast af de äldre utan äfven af de unga. Hans söndagsskola var flitigt besökt af skolungdomen, hvilkens uppmärksamhet han förstod både att väcka och kvarhålla. Många af de ord, han vid söndagsskoleundervisningen härstädes riktade till den svenska ungdomen, stå som han sjelf säger i sitt företal, att läsa i denna bok. Vi äro öfvertygade om, att många föräldrar, hvilkas barn fingo del af den begåfvade lärarens undervisning, gärna skola skaffa sig dessa predikningar för att genom dem hos de unga upplifva minnet af andaktsstunderna i tyska kyrkan. Vi önska, att dessa predikningar måtte finna inträde i rätt många hem, emedan de särdeles väl passa att läsas högt i familjekretsen. De äro egentligen afsedda för barn mellan 10—15 år.

Ord till ungdomen uttalade vid gudstjänstliga tillfällen af *Th. Mazer*. Pris inb. 2,75.

Äfven denna predikosamling rekommendera vi på det allra var-

maste och önska att rätt många unga måtte erhålla detta djupt allvarliga, väl genomtänkta arbete till julgåfva. Det torde bäst passa för ungdom öfver 15 år. För konfirmander vore den ock en värdefull gåfva.

Berättelser ur Gamla Testamentet för barn af *Hedda Anderson*. Pris 1 kr.

Berättelser ur Nya Testamentet för barn af *Hedda Anderson*. Pris 65 öre. Båda i ett band. Pris 1,50.

Den förra af dessa böcker utkom redan förlidet år, den senare nu i höst. I företalet till den förra säger förf., att hon »trott sig göra de små, och möjligen äfven deras mödrar, en liten tjänst genom att på barnens eget enkla språk söka återgifva några af de berättelser ur Gamla testamentet, hvilka för barnen böra vara mest roande och begripliga». Den uppgift förf. sålunda uppställt för sig har hon löst på ett synnerligen lyckligt sätt. Framställningen är enkel, barnslig och ändock alltid värdig. Den är därtill så bred och detaljrik, så varm och intresserande, att boken för barnen visar sig blifva en af deras roligaste och käraste böcker. Äfven mödrarna skola helt visst med glädje göra hennes bekantskap. Men det är icke blott i hemmen vi skulle önska se den införd, utan äfven i skolan, där hennes framstående ägenskaper skulle i hög grad bidraga att göra religionsundervisningen till en glädje för barnen, hvad icke de nu som läroböcker vanligen använda torra och schematiserande bibliska historierna med sitt ofta ytterligt koncentrerade innehåll föga eller alls teke göra. Det har anmärkts, att boken innehåller för mycket för att med fördel kunna användas som lärobok. Härtill svara vi: hon är med sin innehållsrikedom vida lättlästare och lättlärdare än äfven de minsta af förut befintliga läroböcker i biblisk historia. Af det ofvan sagda framgår ju äfven, att hon bör vara välkommen också för läraren såsom ett mönster och en ledning vid den muntliga framställningen af bibliska berättelser.

Hvad här sagts gäller i fullt mått äfven om berättelserna ur nya testamentet. Förf. säger sig här velat »af vår Frälsares lefnad gifva barnen en framställning, hvilken i afseende på tidsföljden vore så sammanhängande som möjligt.» Ett tydligt intryck af sammanhang får man verkligen af hela framställningen. Och detta i förening med de på sina ställen införda skildringarna af tids- och lokalförhållandena bidraga ej litet till att den lilla boken i all sin enkelhet lyckats af vår Frälsares lif gifva en helgjuten och lefvande bild.

Historiska bilder af *Georg Starbäck*. Pris häft. 10 kr.

De historiska bilderna äro en samling berättelser, som förut varit tryckta i åtskilliga tidskrifter och kalendrar. De kunna kanske i historiskt och litterärt värde ej mäta sig med förf:s medeltidsromaner, och de höra ej heller till det allra bästa, som vår historiska litteratur har att bjuda på, men de hafva lästs i vida kretsar i vårt land och öfverallt hafva de blifvit älskade både af gammal och ung. Vi

rekommendera dem därför till dem, som vilja gifva sina barn en läsning, som på samma gång den är roande väcker de ungas intresse för och kärlek till våra historiska minnen.

Junker Magnus. Tidsbild från trettonhundralet af *Håkan Törne*. Pris 2 kr.

Historiska romaner och berättelser bruka höra till ungdomens favoritläsning. Hvem har ej i barndomens och ungdomens dagar önskat att få veta något mera om Arvid Smälänning, då han i nattens mörker med den lille prins Magnus på ryggen flydde — ja, viingo ej veta hvart, blott att han slutligen kom till Erik Menved i Danmark. Och huru rördes vi ej sedan till medlidande med den unge furstesonen, som fick böja sitt hufvud under bödelsyxan, blott därför att han var kung Birgers son. Förf. till Junker Magnus skildrar för oss den unge furstesonens öden, naturligtvis i en romantiserad, men dock naturlig och tilltalande form. Ingenting i berättelsen svär mot den historiska sanningen. Förf. har äfven lagt sig vinning om att gifva sina läsare lämpliga kulturbilder. Så kommer t. ex. Arvid Smälänning under sin flykt till Varnhems kloster och får hjälp af klostrets sakristian; vi få då på samma gång många goda upplysningar om klosterlifvet. Vi tro, att boken skall med nöje läsas af ungdom från 14 år.

Den siste friseglaren och

Adolf Findling eller tre år under drottning Kristinas regering, historiska romaner af *Pehr Sparre*. Pris den förra 4 kr. inbunden, den senare 3,50.

Af den nya upplaga af Pehr Sparres historiska romaner, som är under utgifvande, hafva de två ofvannämnda arbetena nu fullständigt utkommit. Det är länge sedan dessa romaner, som nu se sina respektive tredje och fjärde upplagor, först utgåfvos. »Den siste friseglaren» har den respektabla åldern af omkring sextio år och hans själafrände »Adolf Findling» är några och fyrtio. Att de ej äro barn af vår tid röjer sig omisskänneligen i deras innehåll. Vi finna där hela den apparat, som för några decennier sedan var så karakteristisk för den historiska romanen: löndörrar, genom hvilka spioner, ränksmidare och berättelsens andra onda genier plötsligt inträda för att sprida skräck och fasa omkring sig och genom hvilka de lika oförmodadt försvinna, just som deras ondska är afslöjad, och man gläder sig åt att de nu skola få sina gärningars lön; sköna kvinnor som alltid i nödens stund äro tillhands för att rädda hjälten ur nöd och faror samt ädla, hemlighetsfulla väsenden, som uppoffra sig för att afvända de onda följderna af andras elakhet eller oförstånd. Lägg här till en oändlig mängd äfventyr, som följa på hvarandra i en vild ringdans, och vi hafva en typisk, andra eller tredje klassens gammaldags historiska roman, som ej är utan ganska stort syskontycke med Pehr Sparres återuppståndna verk. Att framställningen af de histori-

ska personligheterna ej alltid är gjord med historisk trohet, och att tidsanda och tidsfärg stundom fått rätta sig mera efter författaren än han efter dem, kan också med skäl anmärkas. Trots bristen på historisk värdighet torde nog Pehr Sparres romaner blifva mycket omtyckta af den äfventyrsälskande ungdomen. Till sund ungdomsläsning kunna dessa arbeten ej räknas.

Sahara och Sudan, af *Nachtigal*. Bearbetning af G. Hjelmerus. Pris 2,75.

Denna bok kan ej göra anspråk på att räknas bland de vanligen s. k. »roliga» böckernas antal, ty den innehåller inga spännande eller romantiska händelser, som de s. k. äfventyrsböckerna, men de unga, som äro intresserade af geografi och som sätta värde på att på egen hand kunna öka sitt kunskapsförråd, skola utan tvifvel i den finna mycket, som roar och tilltalar dem. Vi kunna ej annat än önska att det lilla arbetet jämte en och annan kamrat af samma slag måtte få komma med bland de många »roliga» böcker, som vi af allt hjärta önska våra unga vänner till julklapp. Läsningen af en och annan bok af bildande och allvarligt innehåll skulle utan tvifvel lifva och väcka de ungas håg för studier och äfven verka lugnande på fantasien och återställa jämvikten i det unga sinnet, som ej sällan blifvit rubbad genom läsning af en mängd äfventyrsböcker och allehanda roande och spännande berättelser.

Sahara och Sudan skulle äfven kunna användas i skolans högre klasser vid geografiundervisningen på så sätt, att lärjungarne finge till uppgift att taga reda på t. ex. Tibesti- eller Bornufolkets lefnads-sätt, växt- och djurvärlden i öknen eller Sudan, öknens beskaffenhet m. m. eller ock helt enkelt som geografisk läsebok. Den borde äfven kunna finna en plats bland de premieböcker, som utdelas vid de allmänna läroverken. Torde kunna användas för ungdom på 14 år och därutöver.

I Sitting Bulls land. Skildring från gränslifvet i amerikanska västern af *Richard Melander*. Pris 2,75.

Denna bok är utan tvifvelen af de roligaste, som utkommit i år. Händelserna äro skildrade med lif och fart och med spändt intresse följer man från början till slut deras utveckling. Författaren uppehåller sig så länge vid hvarje situation han skildrar och låter den åtföljas af så många detaljer, att man ser den lefvande framför sig. Hvarje händelse gör härigenom ett större intryck och fångslar mera uppmärksamheten, än då bilderna, som så ofta är fallet just i de böcker, som äro afsedda för ungdomen, hastigt följa på hvarandra likt bilderna i ett panorama.

Herr Melander skildrar i detta arbete några episoder från indian-roligheterna i Förenta Staterna — »civilisationens sista strid», som general Sherman benämnt den — hvilka började strax efter inbördeskrigets slut och först fullkomligt upphörde 1891, då den mäktige indianhöfdingen Sitting Bull, som var ledare af de flesta upproren, blef dödad. För vår tids ungdom, som ej läst Coopers romaner, bör

det vara af stort intresse att lära känna de förhållanden, under hvilka de amerikanska nybyggarna, som slagit sig ner nära indianområdena, lefde på den tid, då de voro utsatta för ständiga öfverfall af röds- skinnen. Dessa idianstrider lära väl snart höra endast till de histori- ska minnena.

Den som läst Coopers arbeten och tidningarnas redogörelser för indianoroligheterna i Förenta Staterna vet väl, att herr Melanders skildringar af nybyggarnes lidanden ej äro öfverdrifna; han har ej tagit till för hjärta färger, men det är naturligt, att händelserna i ett sådant drama skola åtföljas af en mängd hemska och ohyggliga detaljer. Den historiska sanningen fordrar, att de skola finnas där, och vi kunna därför ej vilja se dem uteslutna ur berättelsen eller ens mildrade, ehuru vi ofta muntligen och skriftligen uttalat oss emot — isynnerhet utländska — ungdomsförfattares benägenhet att vilja väcka de ungas intresse genom att teckna hemska och obehagliga scener. Herr Melanders arbete är trots dessa dystra taflo i många afseenden så värdefullt och framför allt så roligt, att vi önska, det all framgång. Passar för ungdom mellan 15 och 18 år.

Vi fästa allmänhetens uppmärksamhet på de fina och särdeles karakteristiska illustrationer, som pryda boken.

Garibaldi, af Cecilia Bååth-Holmberg.

Garibaldi's lif erbjuder ett rikt stoff för en biografisk skildring. Också tyckes författarinnan med stort nit hafva hopsamlat material för sitt arbete. Själf säger hon sig hafva försökt att koncentrera sin teckning så mycket som möjligt omkring hufvudpersonen. Men häruti har hon, enligt vår tanke, ej fullt lyckats. Många vackra, gripande och roliga drag ur Garibaldi's lif äro berättade och månget väl uttryckt omdöme om honom är anfördt, men man tycker sig i teckningen sakna klara och bestämda konturer. Det rika stoffets olika beståndsdelar smälta ej tillsammans till en helgjuten bild. Detta gäller isynnerhet om den del af boken, hvilken framhåller Garibaldi som krigare och hjälte. *Gubben* Garibaldi på Caprera framträder vida mer som en hel personlighet än *hjälten* Garibaldi och är äfven tecknad med mera värme och lif.

Framställningen af tidsförhållandena förefaller ej fullt opartisk. Författarinnan anför med beundran det yttrandet, att i striden för Italiens enhet bar Viktor Emanuel baneret, Garibaldi svärdet och Cavour hufvudet. Men i sin egen skildring tyckes hon glömma, att det är hufvudet som måste rikta svärdet, då det gäller att kämpa för en stor idé.

För att tillgodogöra sig bokens goda innehåll fordras, att den läses med ett någorlunda moget omdöme och med föregående känne- dom om den politiska ställningen. Den kan därför ej rekommenderas för ungdom under 16—18 år.

Buffeljägarna. Berättelsen från röda flodens prairier af *Bal- lantyne*. Öfversatt af Mathilda Langlet. Pris 2,75.

I boken skildras åtskilliga hemska jaktäfventyr, strider mot indianer och många andra svårigheter, som några europeiska kolonister ha att öfvervinna vid stränderna af Röda floden, där dessa i början af detta århundrade hafva slagit sig ned för att söka sitt uppehälle.

Språket är i allmänhet vårdadt och en allvarligt kristlig anda genomgår hela berättelsen, hvarför den med skäl kan rekommenderas som en god läsning för barn öfver 12 år.

Svenskarne i Kamerun. Resor och äfventyr i de svartes världsdel, af *John Johnson*. Pris 3 kronor.

Det är ej herrarne Waldau och Knutson, de mycket omtalade svenska kolonisterna i Kamerun, vi här göra bekantskap med, hvilket bokens titel kunde ge oss anledning att förmoda. Det är löjtnant Jernfeldt och jägmästar Hård, tvenne hjältar ur fantasiens värld, som författaren skickat till Kamerun, där de skola söka sig ett nytt fält för sin verksamhet och där han låter dem pröfva på, hvad verkliga kolonister hafva att utstå i ett ociviliseradt land. Och författaren skonar ej sina hjältar, faror lura på dem öfverallt, de råka ut för skeppsbrott och hajar, vilda djur och negrer, träsk och febrar. Som de äro utrustade med stor själsnärvaro och god tur, lyckas det dem dock att med lifvet, om ock ej alldeles helskinnade, komma ifrån alla de vedervärdigheter, som Afrika har i beredskap åt de främlingar, som vilja slå sig ner där. Vi hålla författaren räkning för att han ej låter sina hjältar råka ut för äfventyr, som ligga utom möjlighetens gräns och ej heller med förkärlek uppehåller sig vid hemska och obehagliga scener. En och annan naturhistorisk uppgift torde behöfva närmare bekräftelse. Vi skulle tro, att elektriska ålar ej förekomma vid Afrikas kuster och ej heller vilda apelsiner i de vestafrikanska skogarna. Uttrycket »apelsiner och andra hundratals tropiska växter, af hvilka palmskogen är uppfylld» kan ej heller anses riktig, emedan apelsinträden ej höra till de tropiska växterna. Man gör ej heller inskärningar i palmernas bladkrona för att erhålla dadelvin, utan i stammen under bladkronan. Åtskilliga andra små oegentligheter både i innehåll och stil skulle kunna påpekas, men som de ej äro af någon särdeles gvaverande beskaffenhet, gå vi dem förbi. Vi rekommendera boken åt ungdom mellan 14—16 år.

Tigerkatten, af *Gustave Aimard*. Pris 2 kronor.

Är efter år uppträda alstren af Aimards förvända fantasi i svensk dräkt. Vi skulle ej ägna ett ögonblicks uppmärksamhet åt arbeten af detta slag, om vi ej ansåge det som en skyldighet att göra föräldrar och ungdomens vänner uppmärksamma på deras rent af skadliga innehåll. Berättelsen utgör en väfnad af de mest hemska och härresande äfventyr och de mest osannolika och onaturliga förhållanden och situationer, som det är möjligt för en osund fantasi att frammana. Både händelser och personer äro lika abnorma. Vi vilja ej upptaga tiden med en redogörelse för innehållet, det är sådant att vi lugnt kunna gifva ungdomens målsmän och vänner det rådet, att

ej sätta Aimards arbeten i händerna på barn och ungdom. Lyckligtvis sakna vi ej goda arbeten på samma område som Aimards, sådana som både kunna roa de unga och bidraga till deras sunda utveckling.

Hugh Harrods sällsamma äfventyr, af *Alfred Clark*. Öfversättning af Valborg Hedberg. Pris 2 kronor.

Uti dessa äfventyr, som äro bland det mest osannolika och fantastiska man kan tänka sig, förekomma episoder af så raffinerad grymhet, sådana härresande situationer, att boken kan på intet vis rekommenderas såsom lämplig för ungdom. Arbetet kvarlämnar det pinsammaste intryck efter genomläsningen, och man undrar på, att då verkligheten är så rik på underbara händelser och märkvärdiga företeelser, någon kan vilja uttänka förhållanden så stridande mot all möjlighet, så vidunderliga som de här beskrifna, och man lägger med ovilja ifrån sig alstret af en så osund fantasi.

Förf. torde knappast själf afsett sin bok för ungdom, åtminstone framgår det ej af titeln.

Guldsjön eller äfventyr under en upptäcksresa i Australien af *W. Carlton Dave*. Med 6 illustrationer. Öfvers. från engelskan. Pris 2,75.

Åter föreligger här en af dessa äfventyrsböcker, som bära vittne om en osund smakriktning. Visserligen får man veta, att den märkvärdiga upptäcksresan börjar i Port Augusta, norr om Adelaide och slutar i Perth vid västkusten, samt att Sydaustraliens ödemarker och hittills okända traker genomvandras under otaliga faror och äfventyr; men alla dessa äro så orimliga och omöjliga, att intresset snart vägrar att följa resenärerna. Man lär sig inom kort, att man på hvarannan sida skall finna dem stå på branten af en säker undergång och näragå en kvalfull död till mötes, men man vet också på förhand, att man blott behöfver vända om bladet för att återfinna dem i högönskelig välmåga. Hvarje intryck af verklighet saknas, och man erinrar sig ovilkorligt det kända uttrycket, »att de bästa dagboksanteckningarna från urskogen nedskrifvas i Piccadilly». — Att det gäller att söka guld kan man förstå af titeln, ehuru skatten icke finnes i sjön, utan i en bergshåla vid sjöns strand, men man tröttnar att höra bokens hjältar ständigt tala om detta guld ock känner en viss skadeglädje då ett vulkaniskt utbrott begrafver hela berget med dess rikedomar — välförståendes sedan herrarna fyllt sina fickor med rubiner af oerhördt värde, och lyckats rädda en af vildarna bortröfvad flicka. Om en eller annan läsare verkligen kan tycka sådant vara roligt, så kan dock ingen känna annat än vedervilja för de gräsligheter och grymheter, hvilka oupphörligt beskrifvas, ända från det vidriga, råa djurplågeriet i början och till det ohyggliga människoslaktandet och kani-balfesten i slutet af boken. För sådana fantasiens orgier i det afskyvärda böra vi söka bevara vår ungdom. Illustrationerna äro ganska underhaltiga, man kan först genom texten få klart för sig, hvad de skola föreställa.

Mistress Branican af *Jules Verne*. Öfvers. från franskan. Med 2 kartor. Pris 4 kronor.

En berättelse om en äfventyrlig resa genom det inre af Australien, förenad med en enkel romantiserad skildring af en ung hustru, som uppsöker och lyckas rädda sin man efter sexton års ansträngningar, detta gifves oss af förf. i hans vanliga, välkända manér. Verne är en af dessa författare, som man sällan tager riktigt på allvar; man litar icke obetingadt på hans uppgifter, huru trovärdigt de än framställas, men hans sällskap är oftast angenämt och han bereder oss inga pinsamma intryck. Hans hjältinna, Mrs Branican, har visserligen stora svårigheter med sina efterspaningar, men dessa underlätts eller rättare möjliggöras genom de millioner hon helt oväntadt får ärfva, hvilka sätta henne i stånd att utrusta fartyg och hela expeditioner till resor genom öknen. Ovanligt starka och modiga män lyckas hon ock få till medhjälpare, och när hon sedan återfinner sin man och samtidigt en son, som ansetts för död, samt när slutligen en bof, som gjort henne mycket förfång, får sitt vederbörliga straff, så är ju allt väl bestäldt. — Det komiska elementet representeras af en engelsman, som har en vurm att samla gamla hattar, och dennes kinesiske betjent Gin-Ghi, men i det hela är boken icke så rolig, som flera af Verne's förra arbeten; den är dock underhållande och väl passande för ungdom af omkring 14 år. De båda kartorna äro hållna i för liten skala och blifva därför ofullständiga, men utgöra ett för de flesta läsare säkerligen välkommet bihang, framför allt för dem, som icke hafva större kartverk att tillgå.

Nya skildringar ur våra Svenska Sångfoglars lif enligt flera in- och utländska författares samt egna iakttagelser. För den mogna ungdomen utgifna af *F. Hammargren*. Pris 1 krona.

Att ifrågavarande lilla arbete är pålitligt och väl värdt att rekommendera, därför är professor Lilljeborgs namn oss en borgen. Han säger nämligen i förordet att »det lärrika innehållet synes allt igenom vara gundadt på ett omsorgsfullt och noggrannt studium såväl af naturen som litteraturen». Vi äro också öfvertygade om, att isynnerhet den ungdom, som ströfvat omkring något i våra skogar och gifvit akt på djurens lif, särskildt fåglarnas, skola med glädje och intresse läsa denna bok.

I. Björnjägarens son. II. Öknens ande. Af *Carl May*. Öfversatta af Ellen Bergström. Pris för 1:sta delen 3 kr., för 2:dra delen 2,75.

Dessa tvenne böcker höra på visst sätt tillsammans, då hufvudpersonerna äro desamma i båda. Men för öfrigt är innehållet i den ena delen nästan helt och hållet oberoende af innehållet i den andra.

I båda böckerna äro händelserna förlagda till nordamerikanska vestern. Här utkämpa några europeer en mängd vidunderliga strider mot indianer, bland hvilka flera, gripna af beundran för »blekanskik-

tenas» stora öfverlägsenhet, nedlägga sina vapen vid dessas fötter och blifva deras trogna vänner och stridskamrater.

Större barn komma helt visst att blifva mycket intresserade af de ganska lifligt berättade indianhistorierna. Men dessemellan berättas också mycket annat, som vi befara att barnen helst hoppa öfver, t. ex. om en narraktig tysk jägares skryt öfver sin förmenta lärdom. Vi tro ej, att dessa böckers unga läsare i allmänhet kunna sentera det komiska i tyskens öfverdrifvet löjligen förvrängningar af lärda ord och anföranden. Han talar t. ex. om »Solens epileptiska bana», om »Tschingis-kahns utrop: sancta complicitus, hvilket betyder: »likväl rör han sig», m. m. sådant. Enformigt ofta förekomma dylika citat, särskildt i Öknens ande.

Öfversättningen är gjord med mycken omsorg. Vi undra blott, hvarför öfversättarinnan har bibehållit så många engelska uttryck — »O, behold!», »Good luck!», »O, heavens!» m. fl.

Boken kan tjäna som en i allmänhet underhållande nöjesläsning för barn mellan 12 och 15 år.

Karaibens hemlighet. En berättelse från det tropiska Sydamerika, för den mognare ungdomen af *Friedrich J. Pajeken*. Med 8 illustrationer. Från tyskan af Tom Wilson. Pris 3,50.

Boken innehåller värdefulla och roliga skildringar från Sydamerika. »Vi få», såsom förf. i företalet säger, »göra en färd på Orinoco, vandra genom urskogar och göra besök hos karaiberna. Vi få lära känna lifvet i en handelsstad vid jättefloden och i Venezuelas grufvor.» Allt detta är ju värdt att lära känna, och som förf. tillbragt fyra år i Sydamerika, få vi ju tro, att han är en pålitlig vägvisare. Det förekommer ej heller något i boken, som kommer oss att tro motsatsen. Bokens fabel, själfva berättelsen, kring hvilken beskrifningarne gruppera sig, och som upptager hufvudparten af boken, är af den vanliga skräckinjagande arten. Hemligheter, mord, bofvar och faror af alla slag finnes det godt om. Märk blott, att af de 8 illustrationerna, som i och för sig äro grofva och fula, föreställa 6 döds- eller andra skräckscener. Vi tro dock, att den äfventyrsälskande ungdomen — gossar och flickor — skall anse den som en rolig bok. Den fördelen har onekligen »Karaibens hemlighet», att den ej blott och bart innehåller skräckscener såsom många böcker i våra dagar, utan ock skildringar af det lands natur, seder och bruk, där äfventyren äga rum. Åt öfversättningen kunde ha ägnats mer omsorg.

Sjömanslif. Minnen och äfventyr från skilda världsdelar berättade af *P. W. Sundström*. Inb. 5 kr.

Det är en mängd äfventyr ur sitt händelserika lif, som författaren här på ett enkelt och godmodigt sätt berättar för de unga, som vilja höra på honom. Han har besökt alla möjliga hamnar både i gamla och nya världen, varit med om stormar och skeppsbrott och lyckligen räddat sig ur alla möjliga faror både till lands och sjös.

Man får också lära sig åtskilligt af dessa berättelser, ty författaren har lärt känna allahanda folk, t. o. m. patagonier och ny-zeländare, han har fångat albatrosser, hämtat guano från fågelöarna utanför Amerika, samlat kaorigummi m. m. Stilen är frisk och okonstlad, och händelserna äro roliga, men de äro allt för talrika. Man hinner ej intressera sig för ett fartyg eller dess besättning eller få reda på, hvad författaren sett eller gjort i den hamnen eller det landet, förr än man med riktig snälltägsfart ilat till ett annat land och andra omgifningar. Boken skulle vinna betydligt i intresse, om författaren gifvit sig tid att mera detaljeradt skildra, hvad han sett och upplefvat och i stället uteslutit några »färder». Längst uppehåller han sig i Nya Zeeland. Skildringen af lifvet bland gummigräfvarna äro bland de roligaste i boken. Men beskrifningen på Nya Zeeland är däremot mycket litet rolig, den är både för vidlyftig och för »lärd», som förf. själf säger. En och annan uppgift är ej heller riktig. Så t. ex. säger han, att på Nordön »ligga de två stora varmvattenssjöarna Rotoruha och Rotomohana, världsberömda för sitt hälsogifvande vatten och sina skära och hvita lavaterasser». Terasserna voro ej af lava utan af kiselsinter, som afsatt sig ur vattnet från ett par varma källor, som sipprade utför Rotomohanas branta strandlutning. De »ligga» ej heller mera där, ty de förstördes vid ett våldsamt vulkanutbrott 1886. Berättelserna äro med alla sina många och krångliga sjötermer ganska roliga. De torde nog i allmänhet mest roa gossar från 15 år.

Raska gossar. Äfventyr till lands och sjös, af *Louise Hameau*. Fri öfversättning af dr C. F. Bagge. Pris 1,50.

Tre franska ynglingar, omkring 15—16 år gamla, gå i Marseille ombord på skeppet »Jean Bart» för att som skeppsgossar komma öfver till Brasilien. En af gossarne, José, vill i detta land söka upp sina därvarande släktingar, från hvilka han som litet barn blifvit skild.

Resan är till att börja med mycket rolig, ty de raska gossarna ha funnit på den muntrationen att tillsammans med en sjöbuss benämnd »pappa rumlaren», på det hänsynslösaste drifva gäck med en egendomlig, men beskedlig engelsman, som också är på väg till Brasilien.

Att detta pojkarna opassande gyckel med en äldre man af författaren blifvit framställt blott som ett naturligt och lustigt skämt, kunna vi ej annat än på det högsta ogilla.

Jean Bart lider emellertid skeppsbrott, och våra raska gossar, som blifvit räddade, skämta mycket öfver att hajarna fingo en så torr och seg stek i den stackars engelsmannen, som gått till botten.

Med ett annat fartyg komma gossarna lyckligt till Brasilien, där de efter många vidunderliga öden äntligen få reda på José's släktingar, hvilka mottaga dem med stor glädje och bevisa dem mycken vänlighet. Men icke desto mindre bereda gossarna sig snart genom list och osanning tillfälle till flykt och rymma till ett fartyg, som återför dem till Frankrike. Här gifter sig José efter något år

med sin ena reskamrats syster och reser sedan åter till Brasilien med hustru, kamrater och åtskilliga af dessas släktingar. Josés beskedliga onkel tar äfven nu med öppna armar emot José och hans sällskap, gifver en af hans kamrater sin dotter till hustru och lämnar frivilligt ifrån sig den stora förmögenhet han innehaft till José, som befinnes vara laglig ägare till alltsammans.

Alla dessa romantiska händelser torde nog roa 12—14-åriga flickor och gossar, men vi anse ej att boken uppfyller en barnboks bestämmelse att bidraga till sina läsares sunda utveckling.

Beträffande öfversättningen, finna vi ej något att anmärka.

Vårluft, berättelse för ungt folk af *Laura Fitinghoff*. Tillerkänd andra priset vid Iduns pristäflan 1891. Pris 2,25.

Den vårluft, som förf. vill låta strömma in bland vår ungdom är kärleken till det friska, sunda lifvet på landet med dess ofta hårda arbete och med dess oskyldiga nöjen. I städerna och framför allt i skolorna, där de unga skola proppas med vetande, blir deras utveckling osund och onaturlig. Kroppsligt arbete under ett lif i kärlek och uppostring för andra är det, som kan rädda vår ungdom. Förf. till *Vårluft* är ej den enda, som i vår tid pekar på detta räddningsmedel. »Boken» skall nog läsas med nöje af »ungt folk», för hvilken den är skriven. Gammalt folk torde väl däremot finna icke så få öfverdrifter, som de skulle vilja rensa bort. Så kunde vi ju t. ex. känna samma sympati för den varmhjärtade och präktiga Hjärt, om hon ej vore så häftig, att hon gifver sin lärarinna en örfil och skrämmer slag på sin egen fader, som har hjärtfel. En annan gång försäkrar hon, att man i skolan är »dödsskrämd» för sina lexor. Lifvet på landet hos familjen Froste känna vi väl igen ur verkligheten. Den allt fördragande och dock godlynta och kärleksfulla husmodern, som räcker till för allt och alla; den litet magnifika husfadern, som ger sig in i oförnuftiga affärer, men som ändå håller på, att han är husets herre; den glada, friska Elsa, som gifter sig med länsmannen för att rädda sina föräldrar från ekonomisk ruin — vi känna dem alla. Sonen i huset, den präktiga Gösta, som under sina pojkar t. o. m. väft en hel linneväf för att vinna ett vad och kunna köpa sig en svarfstol, vänder juridiken ryggen, ehuru han redan tagit sina examina, men ej lyckas erhålla någon plats, och blir landtbrukare på en nyodling. Vi beklaga blott, att alla unga jurister, som kanske önskade göra på samma sätt, ej ha en onkel, som försträcka dem räntefria lån, ty på nyodlingar skär man ej guld med täljknifvar. Hjärt, som också uppgifvit sin studentexamen och ej bryr sig om att genom sina studier blifva »familjens stolthet», blir Göstas lyckliga maka.

Ädlare än kostliga perlor. Berättelse af *Mrs Mackarness*. Öfversättning från engelskan. Pris 2 kr.

Böcker, som särskildt äro afsedda för unga flickor, äro vanligen öfversatta från engelskan. Jämte allt det goda, som finnes på detta språk, finnes des en uppsjö på intetsägande och långtrågiga böcker,

som skulle vara tämligen oskadliga, om man ej sökte inbilla unga flickor, att detta är den andliga föda, som passar dem bäst till ombyte med lexläsningen eller då denna är undanstökad. Låt oss se till hvad »Ädlare än kostliga perlor», som är n:o 27 i biblioteket »Läsning för unga flickor», innehåller. Vi behöfva blott slå upp boken för att se, att den nästan uteslutande innehåller samtal, och att dessa företrädesvis röra sig om förälskelser och förlofningar, eller om de svårigheter, som uppstå, därigenom att »de rätta» ej genast få hvarandra. För att bryta enformigheten förekomma också några hemska kapitel om ett bortröfvadt barn o. d. Berättelsens tre hjältinnor äro alla förälskade i hjälten, Cecil Wentworth. Nina, hufvudhjältinnan, är en i allo förträfflig ung flicka, som likväl, innan hon träffar Cecil, gifvit sitt hjärta åt styckets »mauvais sujet», som för dåliga affärer måste lämna sitt fädernesland. Nina inser snart sitt misstag och vänder sin håg till Cecil, men denne friar till den vackra, obetänksamma och dödssjuka Effie, egentligen af medlidande, då han upptäcker hvad hon känner för honom. Effie upptäcker emellertid, att Cecil ej älskar henne; hon bryter förlofningen och blir barmhärtighetssyster. Cecil friar nu till Nina och får naturligtvis ja. Den tredje hjältinnan, Marian, vänder snart sin håg från Cecil till dennes vän, den sträfve och tväre, men i grunden förträfflige Charlie Farrant. (Att öfvers. till vår stora förvåning kallar honom »cynisk», torde bero därpå, att hon öfversatt det engelska ordet »cynical» med cynisk och ej med »sträf» eller »tvär», som det betyder). Till omväxling med all erotik förekommer berättelsen om hur den lilla Rita (ett barn på 8 à 9 år) af sin styfmoder misstänkes för att hafva stulit eller rent af dödat sin lilla halvesyster. En elak sköterska erkänner sedan på sin dödsbädd, att hon utfört dådet, i det hon vidtalat en bakelsegumma att lägga ut barnet i skogen. Rita, hvilkens håg alltid stått till teatern, dör snart sedan hon rymt till ett kringresande teatersällskap. En annan episod af mystisk natur är den om den hvitklädda kvinnan, som ibland uppträder i Farrants hus. Hon befinnes emellertid vara hans blinda syster. Bokens ädlaste personlighet torde väl vara Cecils moder, som under hans barndom och ungdom varit hans förtrogna vän och rådgifverska. Hon ägnar också sina omsorger åt alla hjältinnorna. Hon lever för öfrigt sin mesta tid i ett förtjusande »krypin», där hon har en liten vinterträdgård, skrifbord, stora speglar, springvatten och ett par turturdufvor. Öfversättningen är vida bättre än vi förut varit vana att finna från samma håll.

Läsning för gossar. II. Trumslagare och General. Historisk berättelse från amerikanska frihetskriget för hundra år sedan, af d:r *Karl Oppel*. Pris 2 kronor.

För gossar i allmänhet torde den stundom något torra krigshistoria, som utgör hufvudinnehållet i denna bok, ej vara fullt njutbar, åtminstone ej före 15—16 års ålder. Men för mera försigkomna ynglingar, roade af historiska studier, bör den blifva en både instrukt-

tif och intresserande läsning. Äfven unga flickor kunna med fördel läsa boken.

En god anda är alltigenom rådande i boken, och öfversättningen är gjord med mycken omsorg.

»**Bara Margit**» m. fl. Berättelser för unga flickor af »Tante Cissy». Med en teckning. Pris 1,25.

Margit, en af tre systrar, har allt ifrån barndomen fritagits från allt besvär, allt ansvar, allt allvar i lifvet. Utan att egentligen vilja vara själfvisk, har hon blifvit det bortskämda barnet, som ej ansett sig behöfva uppfylla några plikter inom hemmet. Hon säger och gör allt hvad som faller henne in, och allting ursäktas med »det är bara Margit».

Att hon oaktadt sin själfviskhet kan vara så »förtjusande» så »bedårande» som det jämt talas om, förstår man ej — och man undrar på att den, som ingenting gör för andra, kan vara så afhållen. Dessutom förekomma ej så få öfverdrifter. Att en flicka som vuxit upp på landet blir så bortkommen i det husliga, att hon t. ex. då hon skall servera té, fyller halfva kannan med torrt te, tror ingen.

Margit samt hennes far och syskon bo på en egendom i Värmland. En kamrat till hennes bror, en ung officer, en allvarlig och tänkande men något »högvis» ung man, kommer för att tillbringa julhelgen hos dem. Under inflytande af den känsla, som vaknar hos Margit för den unge krigaren, inser hon hvilket onyttigt och själfviskt lif hon fört, och då sjukdom och pröfningar hemsöka hennes familj, tager hon modigt sin andel af plikterna och ansvaret, samt utvecklar de goda egenskaper som verkligen finnas inom henne, så att hon blir en god och ädel kvinna.

I den andra berättelsen få vi lära, huru farligt det är, att ständigt komma »för sent». Berättelsens hjältinna, Ida, är förlofvad med en ung, duktig och älskvärd ingenjör. Han blir slutligen trött på, att Ida aldrig kan passa på tiden och bryter förlofningen. I »Han eller hon?» få vi också vara med om en bruten förlofning, men en, som återknytes. »Hon» går på en klubb där det arbetas för »full jämnlighet mellan könen» och insuper idéer, hvilka »han» som präst ej kan tolerera. Sedan både han och hon lidit af skilsmässan, återförenas de och komma öfverens om »att vikten ligger ej på, hvem som har största makten, utan största kärleken». Det roligaste i berättelsen är skildringen af fröken Anastasia, klubbens ordförande, som sedan hon gifte sig blir en mycket underänig hustru åt en obetydlig häradshöfding, och af den myndige kyrkoherde Åhrnström, som anser likställighet och frihet som tokerier och är lycklig att hans Emmy är mjuk som vax. Af samma Emmy sättes han sedan grundligt under toffeln. Hvad det emellertid skall tjäna till att föra »unga flickor», för hvilka boken är skriven, in i ett virrvarr af »kvinnosaksfrågor» kunna vi ej begripa. Boken kommer nog dessutom, iföljd af sin utstyrsel, att hamna hos 13-, 14-åringarna.

Stilen är ledig och skildringarna lifliga, så att unga flickor skola nog med nöje läsa berättelserna.

Kusin Svantes besök och Landtlif af *J. C. von Hofsten*. Pris inb. 2,50.

Af de båda berättelser, som boken innehåller, är den första såväl till omfång som till innehåll den mindre betydande, ehuru för:s kända berättartalang icke heller här förnekar sig. Födelsedagsfesten med sin utställning af lefvande taflor är skildrad såsom ett harmlöst skämt utan anspråk, och någon djupare mening bör icke heller tillmätas det lilla upptåget. — »Landtlif» är däremot mera genomtänkt och påminner i viss mån om Alcotts bättre arbeten, ehuru den är fullständigt svensk i naturbeskrifningar och situationer. De äldre personerna, gamla patron och fröken Karin, tyckas tecknade efter naturen och äro goda, genomförda typer. Af de båda flickorna är den intresseväckande Ina bäst skildrad, den yngre något för utpekadt prosaisk; man gör likväl de unga systrarnas bekantskap med nöje och följer deras utveckling med deltagande, till dess man till sin öfverraskning finner, att boken är slut. Läsaren, framförallt den unge läsaren, för hvilken boken är afsedd, önskar nog lifligt att där stått ett: afdeln. I. på första sidan, så att man haft hopp om att i framtiden få veta »hur det gick se'n». Införandet i berättelsens slut af de unga damerna från Stockholm tyckes tyda på en tillämnad fortsättning, likasom ock det sista kapitlet synes tillkommet för att bilda en tillfällig afslutning. De båda familjernas på Hamra och Åsboda framtid, Inas drömmier, hennes karakter som ett arf från fadern, den inverkan denna hennes karaktär erhållit af den sunda uppfostran hon fått, bygdens utveckling genom järnvägarna, amerikanska förbindelser m. m., — allt detta gifver mer än tillräckligt uppslag till en ny del, som antagligen också till en kommande jul blifver att förvänta, och då äfven likasom denna blifver en välkommen julkapp till de unga.

Pensionsflickan och andra berättelser af *Frances Hodgson Burnett*, med titelplansch. Pris 1,75.

Af de fem berättelser, som utgöra bokens innehåll, är »Inbrotts-tjuften» den mest originella och äfven den roligaste. Den svenska titeln är dock mindre lyckligt vald, emedan den icke gifver nyckeln till innehållet så som förhållandet är med den engelska »Edithas burglar». Konversationen emellan den lilla flickan i den broderade nattdräkten och den groflemmade simple rånaren samt dennes häpnad, är på en gång oemotståndligt komisk och rörande. Af de öfriga berättelserna är den om Sankta Elisabeth väl otrolig, likasom den unga hjeltinnan är något för mycket helgonlik för att lefva i våra dagar, och i den sista, den om Prins Dvärgfot, framkommer icke den rätta sagotonen. Såväl denna som den föregående berättelsen passar icke fullt i stycke med innehållet för öfrigt i den lilla boken. Den oförskräckta och rättsinnade pensionsflickans (Sarah Crewe) öden måste väcka medkänsla hos unga sinnen, och att efter hennes hårda erfarenheter af lifvet allt till slut går så bra, nästan bättre än sannolikt är, är ju icke att klandra, då fråga är om en bok för ungdom. Boken i sin helhet kan med skäl anbefallas.

Två prinsessor af *Charlotte M. Yonge*. Öfversatt af Mathilda Langlet. Pris 2,50.

Miss Yorges namn är så väl känt i vår öfversättningslitteratur, att man tryggt kan sätta hvarje alster af hennes penna i de ungas händer. Men en så produktiv författare som miss Yonge kan ej alltid skriva lika väl och fängslande. Vi instämma fullkomligt i det som säges i »anmälan» till »Två prinsessor», nämligen att »där förekommer icke något, som ej öfverensstämmer med de mest upphöjda sedliga begrepp», men vi frukta, att boken lider af en betänklighet — den att vara långtrådig. Ätminstone hafva vi af bokens första hälft, som afhandlar de unga prinsessornas resa till Frankrike fått detta intryck. Den sista hälften, som omtalar vistelsen i Frankrike och prinsessornas öden i detta land, är mer omväxlande och rolig. I boken förekomma så många ättlingar af huset Stuart och dessutom så många lorder, jarlar och grefvar, att vi af fullaste hjärta instämma med prinsessan Eleanor, då hon utbrister: »Jag kan aldrig reda ut detta släkteregister.» Boken kan rekommenderas åt ungdom, som är intresserad af historisk läsning.

Briggen Molly eller äfventyr vid Golföarna af *I. F. Cooper*. Illustrerad. Pris 2,75.

Segelsport och gossar höra tillsammans och så länge så är, blifva nog de gamla sjöromanerna med eller utan bearbetning för ungdomen, en för dem kärkommen läsning. »Briggen Molly» hör visserligen ej till Coopers bästa i denna genre, men äfventyren äro omväxlande och briggens grymme kapten, som fört krigskontraband under kriget mellan Nordamerikas förenta stater och Mexiko, nås slutligen af rättvisans arm, sedan hans last måst kastas öfverbord, och hans fartyg gått till botten. De grannt färglagda illustrationerna tyckas beräknade för en lägre åldersgrad än den — omkring 14 år — för hvilken bokens innehåll är lämpligast.

Annie Forest eller Lifvet på Rosenhill. Af *L. T. Meade*. Öfversatt af E. Silfverstolpe. Pris 1,75.

Barnen bjudas här på att få göra bekantskap med en hel del unga flickor — elever i en flickpension i England. Men vi våga påstå, att våra svenska barn i allmänhet ej komma att hänna sig hemmastadda i detta sällskap. Icke kunna vanliga barn känna igen hvarken sig själfva eller sina kamrater i dessa lillgamla små damer, som af betjäningen kallas fröknar och som resonnera och konversera alldeles som gamla människor. Vi kunna väl också hoppas, att de våldsamma känslor af hat, afund och misstänksamhet, mot hvilka flickorna på Rosenhill hafva att strida, äro främmande för barn i allmänhet.

Hjältinnan i boken, Annie Forest, är väl den af alla skolflickorna, som mest intresserar, därför att hon mest påminner om ett vanligt barn. Hon är en liten obetänksam men god yrhätta, som oakadt många fel och brister är omtyckt af både lärarinnorna och de bättre bland kamraterna. Men just af detta skäl blir hon utsatt

för de öfriga kamraternas afund och hat. Verkligt låga handlingar begås för att nedsätta »favoriten», och en beständig osämja råder bland kamraterna för hennes skull. Sorgligt i sanning, om detta är en teckning efter naturen! Men vi hoppas, att så ej är förhållandet.

De scener af ånger och försoning, hvarmed boken slutar, äro visserligen mycket vackra, men vi befara ändå, att boken med alla sina öfverdrifter, romantiska händelser och känsloutgjutelser ej mycket kommer att gagna sina läsare. Öfversättningen är i allmänhet god, men önskligt vore, att sådana uttryck ej användes i barnböcker, som t. ex. de här flere gånger brukade orden: »Herre jesse», »Herre jestandes», »det är urfånigt« med flera. Till och med uttrycket: »det var fan» brukas på ett ställe.

Katy i skolan, en berättelse för flickor af *Susan Coolidge*. Pris 1,50.

Vi gjorde i fjol bekantskap med Katy i hemmet. I år träffa vi henne i skolan. Hon och hennes yngre syster Clover sändas nämligen i helpension. och det är deras öden i denna pension, vi få del af. Vi hoppas, att icke alla amerikanska skolor äro sådana, som den Katy kom i. Hon har nämligen knappast satt sin fot inom skolans dörr, förr än hon af sina blifvande kamrater får höra talas om den kurtis, som föres mellan pojarna i den närbelägna goss-skolan och flickorna. De olika boningsrummen värderas af flickorna efter den utsikt, man har åt den gata, där pojarna gå fram. Katy finner allt detta opassande och stiftar »Föreningen till undertryckande af okvinligt uppförande». I denna förening förbjudes »viftning och andra hemliga tecken». Med lärarinnorna stå flickorna i allmänhet på en allt utom god fot. Visserligen dyrkas den ena på vanligt skolflickemanér, men den andra, som är förlofvad, kallas »en gammal apa», och flickorna önska »att hennes missionär snart måtte ta henne». Där dylika skolor finnas, förtjäna de att gisslas och att skrattas åt — men nog kunna vi väl bjuda våra svenska flickor en bättre läsning. Boken har likväl äfven sina goda sidor. Den är frisk och rolig, varmt och på många ställen fint skrifven. Kamratskapet och flickornas muntra lekar väcka vår varmaste sympati, likaså Katys kärlek till sin far och sitt hem. Ja, vi sympatisera också mer än en gång med flickornas vrede mot lärarinnorna, såsom då dessa senare en gång spikat domestik för alla fönsterrutorna, utom den öfre, i akt och mening att flickorna ej ens skola få se de förskräckliga gossarna. Skulle någonsin en barnbok göra propaganda för »samskolan«, så vore det väl denna, ty dylika dumheter, som de ofvan omtalade, skulle ju aldrig kunna komma i fråga, där gossar och flickor uppfostras tillsammans. Öfversättningen är god. Till de svenska barnens upplysning meddelas två gånger, att sex engelska mil gå på en svensk, hvilket de flesta barn veta förut. Däremot gifves ingen upplysning om sådana ord som »Vallentinsbref» och »Vallentinsvers», eller om »Tacksägelsedagen», då hela huset luktade gås.

Familjen Himmelstjärna och det Sidensvahnka bolaget, af Toini Topelius. Pris 2,75.

Författarinnan säger själf i företalet till denna bok, att den är afsedd att gifva de unga en roande läsning samt en hvardagsbild af skolbarnen i vår tid.

Utan tvifvel skall den så lätt och roligt skrifna lilla boken uppfylla denna sin bestämmelse. Men männe den inte också har ett annat syfte, nämligen det att visa, hvilket godt inflytande ett friskt och otvunget kamratlif mellan gossar och flickor utöfvar på båda parterna?

I bokens senare afdelning, hvilken innehåller den längsta och i vårt tycke roligaste berättelsen: »Det Sidensvahnka bolaget», införas vi i ett hem, där sju stycken skolbarn, gossar och flickor från skilda håll, äro inackorderade. Dessa gå alla i någon af stadens skolor, men på fritimmarna föra de, under uppsikt af en gammal förständig tant, Dika, ett gladt och lustigt kamratlif. Det ena lilla oskyldiga upptåget aflöser det andra, utan att någon tänker på hvad som passar för gossar och hvad som passar för flickor. Med fröjd och gamman deltaga de i hvarandras påhitt och äfven i hvarandras arbeten. Flickorna blifva härigenom mer hurtiga och mindre fåfänga, gossarne mindre bråkiga och mer plikttrogna. Bokens första berättelse är betydligt svagare och innehåller ej så få orimligheter.

Några konstiga ord och uttryck ha visserligen insmugit sig i boken, t. ex. »aldrig har jag *benat* så» (sprungit så), »kvarnen *malade*», »Jag *flatnade*» m. fl. Orsaken härtill torde väl vara den, att, såsom vi veta, författarinnan är finska.

Boken är en rolig läsning för barn om 12—14 år och kan åt dessa rekommenderas.

Richard. Historisk berättelse för ungdom af författaren till »The heir of Redcliffe». Fri öfversättning från engelskan af B. S. B. Med 6 illustrationer. Pris 1,75.

Denna af harnen mycket omtyckta berättelse, som under benämningen »Den lille hertigen» förut är utgifven på svenska språket, framträder här under ändradt namn.

Den enkla, lifigt skildrade lilla historien, måste i hög grad tilltala alla barn. Man kunde blott önska, att öfversättningen varit litet mera noggrannt utförd både med afseende på konstruktion och interpunktion.

Den goda lilla boken kan för öfrigt med allt skäl rekommenderas. Passar bäst för barn omkring 12 år.

Prinsarnas blomsteralfabet. Af *Ottilia Adalborg*. Pris 3 kr.

Knappast har väl i vårt land utkommit en bildbok för barn, i artistisk smak och finhet jämförlig med ofvanstående lilla mästestycke. Konstnärinnan har tecknat en blomma för hvarje bokstaf i alfabetet, samt uti eller bredvid blomman, likasom dennas förklarade bild, ett

litet förtjusande människobarn, hvilket i uttryck, gestalt och färger nästan sammansmälter till ett med den friska blomman.

Någen text till taforna finns ej. En sådan vore också öfverflödig, då de älskliga små bilderna — vi skulle särskildt vilja påpeka hvitsippan, daggkåpan och liljekonvaljen — på det mest poetiska blomsterspråk tala för sig själfva.

Både unga och gamla komma säkert att med stor glädje studera denna högst ovanliga abcbok.

Ur naturen och lifvet. Af *Leo Tolstoj*. Pris 40 öre.

De rörande, enkelt berättade små historier, som här bjudas barnen, äro väl ägnade att väcka deras intresse för lifvet i naturen och att på samma gång blifva för dem en roande nöjesläsning.

Den nyttiga lilla boken rekommenderas åt barn mellan 10 och 14 år.

Rolfs nya kusiner, af *Hedda Anderson*. Illustrerad. Pris 1,25.

Detta är en liten bok, som nog blifver lika väl emottagen som »Rolfs sommarferier» förra året, och som likasom denna visar en djupgående förståelse af och kärlek till barnen, förenad med en berättar-konst, som rör sig med så enkla medel och dock lyckas med pennan måla så lefvande små tafvor.

Två små bortskämda, moderlösa barn från staden komma och gästa kusin Rolf på Ekholm. Det är barnens äfventyr och erfarenheter, deras lekar och arbete, under det välgörande inflytandet af ett verkligt godt hem på landsbygden, som gifva stoffet till skildringarna. Bland de bästa och mest intresseväckande torde kunna räknas gossarnas skogsvandring, hvilken säkerligen kommer att hägra som höjden af lycka i mången pojkfantasi. Det kostliga namnet på den lilla grön-målade båten, Årtskidan, stannar nog också lätt i minnet, och vid många landställen torde nog till våren en »ärtskida» komma att ligga förtöjd vid stranden. Roliga äro ock barnens julklappsbestyr, deras verser och deras förtroenden, som t. ex. då den förtjuste Olle tackar för skridskorna, och Rolf upplyser: »Ser du, de voro för små åt mig, därför fick du dem», — hvilket på intet sätt minskar hvarken vänskapen eller gåfvans värde, så som sig bör mellan goda, sunda och icke förkonstlade barn. Det behöfver knappt tilläggas en önskan om, att den lilla boken måtte vinna en talrik läsekrets inom den unga skaran af 8- och 10-åringar.

Mr Rutherfords Barn af *Elizabeth Wetherell*, förf. till »Den stora, vida världen.» Öfversättning af Hedvig Indebetou. Pris 1,50.

Vi hafva här en skildring af två små amerikanska flickors lif, som i mångt och mycket liknar barnens lif hos oss. De promenera, plocka blommor, leka med kattor, kycklingar och små hundar, samla snäckor och insekter samt arbeta, leka, skratta, gråla, och förlåta hvarandra. Berättelserna äro nätta och lämpliga för barn; dock hade man kunnat önska något mera omväxling, mera friskhet, mera händel-

ser. Barn vid 10 års ålder, för hvilka denna bok är lämplig, älska ej långa beskrifningar på ställen, på rummens anordning, utan tilltalas mera af roliga och omväxlande tilldragelser.

Olämpligt förefaller, att uti munnen på den 6—7-åriga Chryssa, som är på besök hos sina morföräldrar, lägga en förebråelse mot dessa, därför att de ej läsa bordsböner, samt att Mrs Rutherford vid alla möjliga tillfällen citerar »verser ur Bibeln» som dessa små barn skola tillämpa på sitt lif. Många af dessa bibelspråk förefalla dessutom för barnens ålder ganska svåra och ofattliga.

Teckningarne äro ganska underhaltiga.

Chryssas och Sybillas vinternöjen af *Elizabeth Wetherell*. Öfvers. af Hedvig Indebetou. Pris 1,50.

Chryssas och Sibyllas Vinternöjen utgöra en fortsättning på Mr Rutherfords barn. Denna berättelse är lifligare, mera omväxlande än den föregående och skall nog roa de små, som läst den första boken. De små flickornas vinternöjen äro ej egentliga vinternöjen, såsom man tänker sig dem hos oss — utan blott en skildring af deras lif i staden. Mycket sökt förefaller kapitlet om »ädelstenar», där Mr Rutherford försöker förklara för Chryssa den bildlika betydelsen af en safir, som hon för första gången sett hos en bekant till föräldrarna. Många ställen läses upp ur Bibeln, där safren omtalas, men man kan ej låta bli att befara, att den lilla sexåriga Chryssa blir litet yr i huvudet af allt som hon skall komma ihåg och tänka på, då hon får se en safir.

Boken är för öfrigt nätt och bra och kan rekommenderas för 10—12-åringar.

Svenska folksagor. Utgifna af *Johan Nordlander*. Med 21 illustrationer af Jenny Nyström. Pris 2,25.

Då vi komma ihåg, med hvilken glädje vi själfva i barndomens dagar läto vår fansasi med sina »sjumilastöflar» draga i väg med oss genom sagans förtrollade länder, kunna vi ej annat än lyckönska barnen, som nu få ett tillfälle att anträda samma färd. Ännu lättare än det gick för oss, bör den gå för dem, som här i de utmärkt fina och roliga teckningarna, ha för sina ögon lifslevande bilder af de sköna prinsessorna, de olyckliga styfdöttrarna och de listiga trollen med flera intressanta innevånare i sagovärlden.

Af dessa nätta teckningar är »Lille Knös» den ej minst roliga. Men detta oaktadt tycka vi, att det varit bättre, om den sagan ej tagits med i samlingen. Den kommer utan tvifvel att gifva anledning till frågor, på hvilka barnen ej kunna få något nöjaktiga svar.

»Fröken Skinnpäls rör i askan», som tycks vara en samman-smältning af de tvenne gamla sagorna »Skönheten och odjuret» samt »Askungen», förefaller oss ej så tilltalande som dessa, hvar och en för sig.

Sagosamlingen i sin helhet torde dock blifva barnen till mycken förnöjelse, om man också med skäl kan säga, att de gamla goda sagorna genom bearbetningen förlorat något af sin ursprungliga friskhet.

Bilder ur barnvärlden. Illustrationerna af *Emily J. Harding*. Texten af *L. S.* Pris 2 kronor.

Det är ej godt om enkel och fin barnpoesi, men de små rim, som barnen här få mottaga af den aktade signaturen *L. S.*, kunna med allt skäl räknas till det bättre i den vägen.

Både tafvor och text äro sannolikt afsedda för 6—8-åringar och blifva helt visst för dessa till mycken glädje.

Sagan om Sanningens källa och tre andra sagor af *Carin Hammarsköld*. Med teckningar af *Ottilia Adelborg*. Pris 1 krona.

Sagorna hafva i vår tid alltmer undanträngts af berättelser ur »barnens eget lif», såsom det heter. Utan att vilja förringa värdet af sådana berättelser, som kunna vara både roliga och nyttiga, äro de dock ofta af så intetsägende natur, att de icke göra något varaktigt intryck på barnen. Deras känsla och fantasi bli oftast oberörda. Det är därför vi med glädje helsa goda sagor, och till dessas antal kunna vi räkna fröken *Hammarskölds*. De äro på en gång enkelt, klart och på ett barnsligt sätt framställda. Att *Ottilia Adelborg* försett dem med illustrationer, förhöjer naturligtvis deras värde.

Den underbara Kronan eller Betty och trollen. Saga af *Tant Hilda*. Illustrerad af *Jenny Nyström*. Pris 2,25.

Den elfvaåriga Betty, som är ute i skogen med sin syster Anna, ropar på skämt på trollen och blir till sin häpnad bönhörd; trollen komma och göra hvad Betty ej hade beräknadt: de taga henne med sig till sitt hem djupt inne i skogen. Men trollen äro goda varelser och hafva endast till syfte, att genom åtskilliga pröfningar söka bota Betty för hennes fel; särskildt för hennes själfviskhet och hennes trotsiga sinnelag. Efter lyckligt genomgångna prof i trollens värld, återkommer hon till sitt hem, förande med sig som gåfva en underbar krona, hvars stenar glänsa eller fördunklas, allt efter som hon uppför sig väl eller illa. Då Betty vid 19 års ålder utväcklat sig till en god och ädel ung kvinna och skall stå brud, kommer det goda trollet på bröllopsdagen och återtager den underbara kronan.

Stilen är ledig och enkel; trycket och bokens utstyrsel prydliga. Barn omkring 8—10 år skola helt visst finna mycket nöje af berättelsen.

Ny samling **Sagor**, af *Albrekt Segerstedt*. Med teckningar af *Gerda Tirén* och *D. Ljungdal*. Pris 1 kr.

Dessa älskliga små sagor, så fint illustrerade, torde med få undantag tilltala de äldre mer än barnen, hvilka senare naturligen ej kunna fatta deras djupare mening:

Sjöjungfruns sagor af *Wilh. Bäckman*. Pris kart. 2,50

De äro gamla, mycket gamla bekanta, dessa sagor, ty de, som först lyssnade till dem, hafva sedan dess hunnit se både barn och barnbarn. Förf. meddelar, att de utkommo första gången för mer än

40 år sedan, men att han nu tillökadt och »ombundit sin sagokrans». Samlingen innehåller omkring ett femtiotal sinsemellan mycket olika berättelser, några filosofiska, fantastiska, ironiska; andra i vanlig sagostil, men i det hela vill det synas, som vore det goda icke nytt och det nya icke godt. Bland de bästa äro de vackra poetiska Vetterns-sagorna och de kända historierna om lergöken och sparbössan, Kalle Tutts landtägendom m. fl. I allmänhet äro sådana små korta bitar, de flesta öfverstiga icke ett par eller några få sidor, mera lämpliga att berättas eller föreläsas, och att detta måhända äfven är förf:s mening, framgår däraf, att han försett sin bok med både tillägnan, inledning och företal, — detta senare med latinskt citat, — hvilket allt, äfven det mest läslystna barn, gifvet hoppar öfver! Föräldrar och barnavänner kunna dock här finna tillfälle till rikt urval, då de vilja tillmötesgå de ungas böner att »tala om» något för dem vid skymningsbrasan.

Onkel Adams Linnea. Ånyo utgifven i urval. Tredje boken. Pris 1,75.

Linnea är en gammal bekant, både till föräldrar och barn. Vi hänvisa till hvad vi ett föregående år sagt om denna gamla bekantskap. Ur sin rika fatabur bjuder Onkel Adam nu en ny generation af Sveriges barn — sina barnbarn skulle han hafva kallat dem, om han lefvat — både nyttiga och roliga historier. »Henrik Finne och hans gudson» skall säkert intressera alla barn, som älska berättelser ur svenska historien, och för de djurälskande barnen skola de lustiga historierna om björnungarna och elgen vara mycket välkomna. Och för de barn, som så gärna vilja höra sannfärdiga historier från den tid, då deras mamma var liten och framför allt något märkvärdigt som då hände, skola säkert med intresse läsa berättelsen om kronprinsessan Lovisas intåg i Köpenhamn. Boken passar för barn af 10—12 års ålder.

Af **Lekkamraten**, en julbok för barn, hafva i år 9:de och 10:e boken utkommit. Vi hänvisa till hvad vi förlidet år sagt om denna barnkalender. Den är i allo oskadlig, och i den finnas många både nyttiga och nöjsamma historier. Vi påpeka äfven denna gång de många taflorna och det billga priset (1 kr. boken). Med nöje hafva vi iakttagit, att Lekkamraten i år äfven bjuder på några små bitar af historiskt innehåll såom Vasco de Gama och Birgitta. Vi önskade blott, att berättelsen om Birgitta varit mera utförlig och litet roligare framställd. Räknegåtor bruka också roa barn, men gåtan i 10:de boken torde väl vara omöjlig för barn att lösa — annat än på den rena gissningens väg, och detta är väl ej meningen.

Det är ej blott de illustrerade jultidningarna för stort folk, som blifva talrikare för hvarje år. Äfven *barntidningarnas* antal växa. Vi hafva ej mindre än 4 olika publikationer att bjuda på. Om alla kunna vi säga, att de äro roliga och fylla sitt ändamål.

Snöflingan (pris 60 öre) är en gammal bekant. Det är i sitt tredje lefnadsår den lilla tidningen i år begynner. Vi äro öfvertygade om, att hon äfven nu skall blifva en kärkommen gäst i många hem. Taflorna äro särdeles tilltalande. Gerda Tiréns akvarell i färgtryck skall helt visst väcka glada sommarminnen hos många små. Särskildt skulle vi vilja påpeka papperets goda beskaffenhet: det tål att flitigt vändas och handskas af små händer, som ej alltid äro så varsamma. Skada att två så snarlika berättelser som »Vargungen» och »Den tappre Erik», hvar för sig rolig, infutit i samma årgång.

Jultomten i sin röda mössa kommer äfven för andra gången och klappar på hos barnen. Liksom i fjor är han både nyttig och nöjsam för våra skolbarn. Särskildt ville vi påpeka, hvad ungdomens gamle vän, Pelle Ödman, säger om cigarrökandet. Af teckningarna påpeka vi Otilia Adelborgs »Flickan, som sålde smöret och tappade pengarna». Den kan försätta både gammal och ung i godt humör. Däremot tycka vi att »Snålheten bedrager visheten» mer hör till skämttidningarnas område än till barntidningarnas. Pris 25 «re.

Nya för i år äro **Barnens julrosor** (pris 1 kr.) och **Folkskolans julnummer** (pris 20 öre). Barnens julrosor liksom de vuxnas komma från Danmark, där »Børnenes julerosor» är en gammal kär vän för barnen. I julrosorna förekomma likväl ej endast öfversättningar från danska eller norska språken, utan ock små svenska originaluppsatser. Öfversättningen af det första stycket »En julönskan» kunde ha skett med större omsorg. Vi säga ju t. ex. bagarbod och ej »butik» om den bod, där vi köpa bröd; ej heller att klockan »vippade». Vi förstå ej hvad som menas med att »fira jul efter ordning». Sådana tryckfel som »nössan» (mössan), »jullkvällen», »allar» (allra) borde ej heller förekomma. Och hvarför skall en berättelse med ett så afgjordt danskt tycke som »En julönskan» förläggas till Stockholm, ty detta är väl meningen, eftersom det talas om »en butikgosse från Labatt». Hvarför kunna våra barn ej få veta, att de få goda berättelser från vårt grannland Danmark? Andersen är ju deras gamle vän. Den stora kolorerade planschen med Nordens gudar skall helt säkert glädja barnen som bildbok till deras svenska historia. De äldre barnen skola med intresse läsa om kalabaliken i Bender, men förf. hade gjort klokare i att utelämna avslutningen, som ej torde uppfattas af barn. Af erfarenhet veta vi, att bihanget »Hvad skall jag göra?» bereder barnen stort nöje och gifver dem rik sysselsättning. Men äfven här hade behöfts bättre bearbetning. Så förekommer på barnens skolschema blandd festdagarna 1893 kungens och drottningens födelsedagar samt Märtdensdagen. Att dessa dagar höra till de danska barnens festdagar är säkert, ty de hafva då skollof, men att våra barn hellre räkna dit fettisdagen och 1:sta maj, som hos oss äro lofdagar, är säkert. Mätten på kvarnen borde väl också ha uttryckts i meter och ej i tum, till på köpet i danska tum. Sådana små oegentligheter kunna ju beaktas ett följande år. Vi önska julrosorna all framgång.

Detsamma göra vi med **Folkskolans julnummer**, som för det billiga priset af 20 öre bjuder sina läsare på en god och rolig läsning. Vi veta, att »folkskolans barntidning» redan är en god vän till barnen, och vi äro förvissade om, att julnumret blott skall stärka vänskapen.

Hos morfar, bilder med text af *J. C. v. Hofsten*. Pris 1,60. Boken är afsedd för små barn, t. o. m. sådana, som ej kunna läsa själfva. De stora och vackra bilderna komma helt visst att mycket roa de små. Texten är enkel och rolig, och förf. har gjort sitt bästa i att gifva den en så svensk lokalfärg som möjligt, hvilket ej alltid varit så lätt, då mer än en af taflorna röjer sitt utländska ursprung. De många och ovanliga tryckfelen tyda också på, att boken är tryckt i utlandet.

Små historier för smått folk af *E. A.* Illustrerad. Pris 2,25. Som titeln angifver, är detta en samling berättelser för barn från 6—8 år. Historierna äro tagna ur barnens värld, hållna i en enkel lättfattlig stil. Förf. berättar om vinternöjen och sommarlif, om arbete och lek och rullar upp bilder ur det verkliga lifvet, som hvarje barn känner till, och som just därför intressera de små. Teckningarna äro nätta och väl utförda.

Kristoffer Columbus, Amerikas upptäckare, af *H. de Sylvestre* med 17 färglagda plancher af *A. Melrose*. Bearbetning af Mathilda Langlet. Pris 1,75.

Långt bortom hafvet med illustrationer af *A. Melrose*. Pris 1,25.

Dessa tvenne kolorerade bildböcker torde med afseende på både text och bilder vara bland de bättre af det rika antal sådana, som i år utkommit i bokmarknaden. En del af illustrationerna äro likväl ganska medelmåttiga. Torde passa för 8—10-åringar.

Barnaverldens glada dar. Pris 1,50.

Barndomens gyllene dagar. pris 1,25.

Illustrationerna långt ifrån fina, men både text och innehåll äro af ett barnsligt innehåll och passa väl för 4—6-åriga barn.

Hopp, hejsan, hurra! En liten bildbok för de små af *S. Flint* med text af *E. A.* Pris 80 öre.

Teckningarna i denna lilla bok äro nätta och rimmen i stil med taflorna.

Boken kommer säkert att roa småbarnen under juldagarna, längre torde den ej räcka, som bok betraktad, till följd af den bräckliga inbindningen.

Ali Baba och de fyratio röfvarena. Pris 1,50.

På Tivoli. Pris 1,50.

Lilla Rödkappan. Pris 2 kr.

Skönheten och odjuret. Pris 2 kr.

Alla dessa fyra i utlandet tryckta bildböcker med deras teater- och tivoli-interiörer torde snarare böra räknas till leksakernas än till barnlitteraturens område.

Af **Ungdomens bokskatt** hafva delarna 11—15 utkommit, innehållande: **Nybyggarna i Canada**, af *Marryat*, **Två berättelser**, af *Nathusius*, **Den siste Mohikanen**, af *Cooper*, **Skalpjägarne**, af *Mayne Reid*, samt **Bröderna Grimms Valda sagor**. Pris 50 öre för hvarje del. Böckerna hafva blifvit insända så sent, att tiden icke medgifvit någon granskning, men då ofvan nämnda arbeten, af hvilka flertalet föreligga i sammandrag och bearbetning, äro så allmänt och så väl kända, torde en sådan vara mindre behöflig. Som regel böra dock dylika sammandrag emottagas med en viss varsamhet, ty det kräfves stor skicklighet och samvetsgrannhet för att originalarbetet icke skall blifva alltför mycket lidande af att framläggas i stympadt skick. Det i förhållande till böckernas utstyrsel ovanligt billiga priset kommer nog att locka många köpare.

Norrvikens Trädgårdsskola, Åby,

börjar sin andra kurs den 15 januari 1893. Manliga och kvinnliga elever mottagas. Anmälningar ske till undertecknad eller till skolans första lärarinna, fröken Agnes Rundberg. Inackordering erhålles på platsen. Vidare genom prospect och korrespondens.

Norrvikens Trädgårdar i oktober 1892.

Rudolf Abelin.

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos

PER FROM, Stockholm,
54 *Müstersamuelsgatan* 54.

OBS.! Saxar och knifvar slipas.

Till Linneutstyrlar:

Hellinneväfnader,

specielt handväfda i parti och minut till låga, bestämda priser.

Bomullsväfnader

af Norrköpings Bomullsväveri-Aktie-Bolags tillverkning till fabrikspris.

Vadstenaspetsar

till brudnäsdukar, altardukar, gardiner, brickdukar, linnen, lakan och örngåttsvär m. m., i parti och minut lika billigt som å tillverkningsorten.

Öfver 500 sorter Vadstenaspetsar finnas ständigt i lager hos

C. M. CARLING,
Vadstenaboden, Stockholm,
22 *Regeringsgatan* 22.

Clasons Privat Hotell och Pensionat

5 *Klara Vestra Kyrkogata*, 2 tr.

(nära Centralstation).

Rum från 2 kronor pr dag till högre pris.

U. Clason.

Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar anmodas att med snaraste till byrån, 54 Drottninggatan, 1 tr., insända års-afgifter och prenumerations-afgifter.

Största urval af kulörta (brokiga och enfärgade)

Tofs- och Bollfransar.

Kulört Silkesplysch, Möbelspik, till montering af Bord och andra arbeten. Tillbehör till Spetslampskärmar.

I. F. Holtz' Mode- och Sybehörsaffär,
7 Brunkebergstorg. 35 Stora Nygatan.

Obs.! Order från landsorten expedieras pr omg. — Profver sändas på begäran.

Winborgs Ättikspit
på flaskor för utspädning.

Winborgs Biffsteksås.

Winborgs Jüstpulver.

Winborgs malda Kryddor på bleckdosor och paket.

Winborgs Senap,

blandad som fransk o. engelsk.

Winborgs Soja.

Winborgs Bordsalt.

Specialitet:

Winborgs Lactoserin-Cacao,

välsmakande, kraftigt närande, hälsosamt!

Förordad af professorerna Olof Hammarsten, C. E. Bergstrand, med. d.r
Ch. Em. Hagdahl m. fl.

Hälsovännen, tidskrift för allmän och enskild hälsovård, yttrar i sitt nummer för den 1 februari följande:

»Särdeles närande och värderikt såsom ett koncentreradt och smaktigt näringsmedel är äfven den i handeln hos oss införda lactoserincacao.»

De flere gånger prisbelönta tillverkningarna finnas att tillgå hos hrr specerihandlare samt i parti hos

Th. Winborg & Co. Stockholm.

Kongl. Hofleverantör.

Möbeltyg, Mattor, Portiärer, Gardiner

hos F. UHNÉR & C:o,

Stockholm, Fredsgatan 22.

Alla färger oskadliga. Profver utlemnas äfven till landsorten.

OBS! Billigaste priser!

C. STÅLS

Korg- & Leksakshandel

66 Vesterlånggatan 66

STOCKHOLM.

Försäljer alla slags gröfre och finare Korgarbeten samt Leksaker från väl sorteradt lager.

Utför beställningar och reparationer å Korgar samt rotingsflätning m. m.

Glas, Porslin och Husgerådssaker.

Stort urval af Lampor, Prydnads- och Dekorationsartiklar.

Allt till ytterst billiga priser uti

AX. WIDMARKS Glas- & Porslinsaffär.

27 Stora Nygatan, Stockholm.

Bettina Lewysohn,

Bokbindare,

26 Malmskilnadsgatan 26.

Svenska Spörsmål.

1. *Rösträtt och Värneplikt* av *Harald Hjärne*. Pris 25 öre.
2. *Militärriksdag — Folkriksdag* av *Hjalmar Branting*. Pris 20 öre.
Inom kort utkomma:
3. *Universitetsbildning och Folkbildning* av *J. A. Lundell*. Pris 15 öre.
4. *Universitetens folkbildningsarbete i England* av *Harald Hjärne*. Pris 25 öre.
5. *Mosebäckernas Ursprung* av *L. Bergström*. Pris 35 öre.

Återförsäljare antagas.

(G. 24515)

Bibliografiska Institutet, Uppsala.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

☛ Allt arbete utföres noggrant och af bästa materiel. ☛
Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETTERSSON,
52 Drottninggatan 52.

Guldsmed ESTHER MEYER,

född Ponsbach,

(Firma Karl Meyer)

reparerar alla slags Guld-, Silfver-, Nysilfver-, Granat- och Stenkols-
arbeten samt Britannia- och andra finare metallarbeten.

Förgyllning, försilfring och förnickling. Beställningar å nya arbeten utföras.

Billigt och godt arbete. Stort lager af äkta Agatarbeten.

? Brunkebergsgatan ? (f. d. Odengatan).

August Bergin & C:o

Magasin för Speglar & Tafvelramar

STOCKHOLM

22 Lilla Vattugatan 22.

Allm. Telefon 5179.

OBS! Stort lager af Barnkläder.

Dopklädningar och Mössor, Barnklädningar och Bärkappor, eleganta
och enklare Klädningar, Koftor, Regn- och Vinterkappor, Hattar, Mössor,
Förkläden, Kragar, Vantar, Halsdukar m. m. För Gossar: Jackdrägter, ele-
ganta och enklare, Blus- och Sjömanskostymer, Tricotdrägter, Vår- och Vin-
teröfverrockar, Kavajer, Mössor, Halsdukar, Kragar, Manschetter, Vantar,
Hängslen, Skjortor, Kalsonger, Strumpor, Normalunderkläder m. m.

Goda tyger. Nya, smakfulla modeller. Billiga priser!

H. NYSTRÖM,

2 Stora Vattugatan 2. 10 Bazaren å Norrbro 10.

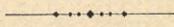
*

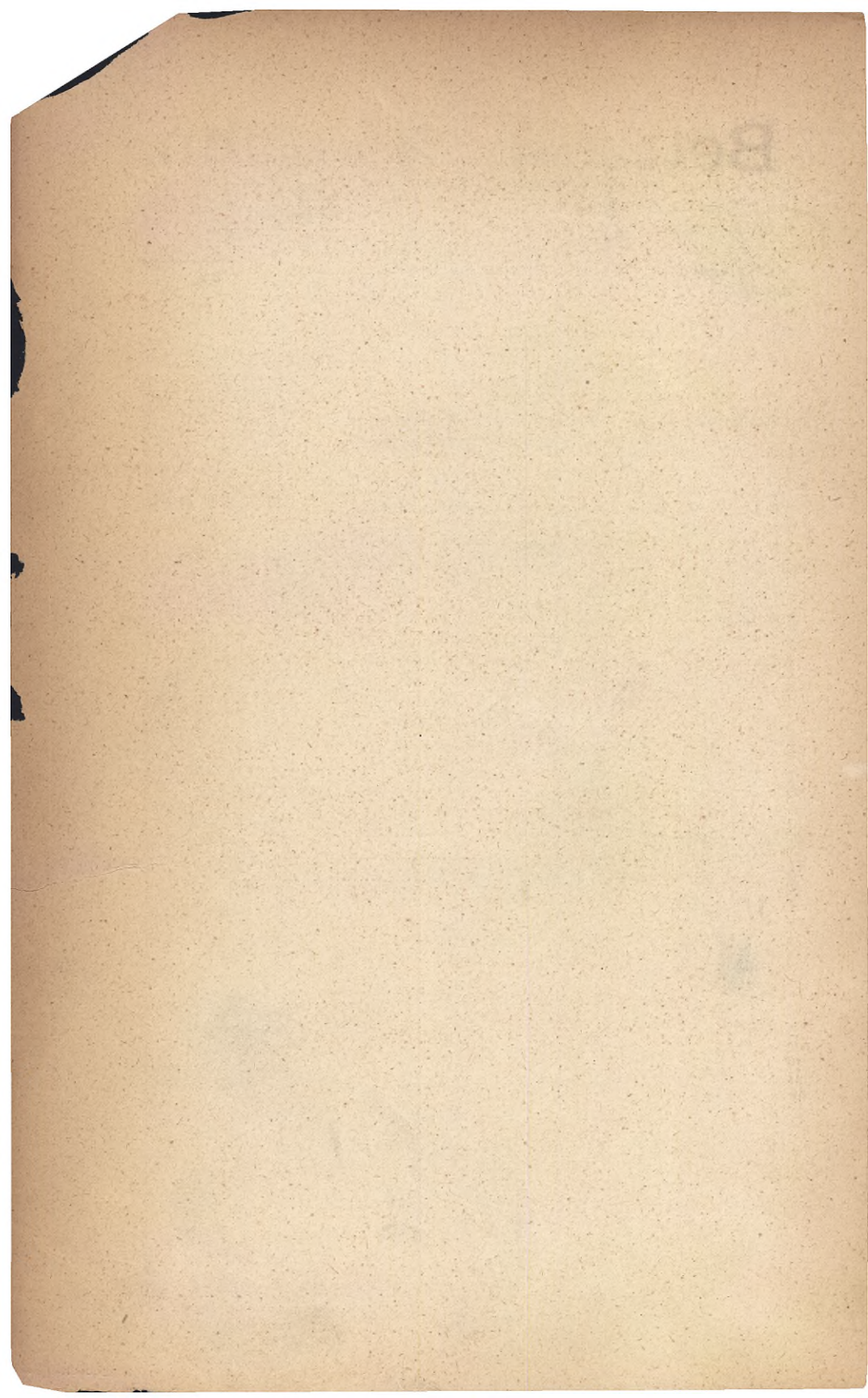
Årgången 1892.

INNEHÅLL:

	Sid.
<i>Amalia Fahlstedt</i> , Amalia Lindegren †	3
<i>Lotten Dahlgren</i> , En blick inom våra hem för sjuksköterskor	10
<i>Anna Knutson</i> , När Ella stal en blomma	19
<i>Willy Uppström</i> , En kvinlig advokat	24
Litteratur: <i>A. D.</i> , Veronica och några andra dikter af Charlotte Lindholm. — <i>L. D—n</i> , Min hustrus dagbok, utgifven af Elis. — <i>L. D—n</i> , Med sordin. Skisser och noveller af Rust Roest	26
<i>M. C.</i> , Från riksdagen	30
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	34
Hvarjehanda i Kvinnofrågan	35
<i>Emelie Flygare-Carlén</i> †	37
<i>Ellen Fries</i> , Om samskolor	42
<i>Göran Björkman</i> , Emelia Pardo Bazán. Det samtida Spaniens förnämsta författarinna	56
Litteratur: <i>Sigrid Leijonhufvud</i> , Gösta Berlings saga af Selma Lagerlöf. <i>F. A. Ek</i> , Josephine Butler	59
<i>M. G.</i> , Några reflexioner i dräktreformfrågan	65
Meddelande från Fredrika-Bremer-Förbundet	67
Breflåda	67
<i>Fredrik Wetterlund</i> , Viktor Rydberg i hans nya böcker	70
Den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen i Chicago 1893	79
<i>J. A. Comenius</i> , En förkämpe för kvinnofrågan	85
<i>Hélène Koutchalska</i> , Elisa Orzeszko. En polsk författarinns 25-årsjubileum	87
<i>M. Anholm</i> , Också ett modebref	91
<i>Cecile Gohl</i> , »De instängdas sällskap»	97
<i>A. D.</i> , Arbetsskolan för lytta och vanföra i Stockholm	100
<i>M. C.</i> , Från riksdagen	102
<i>Esselde</i> , Om behovet af utbildade sjuksköterskor för landsbygden	106
<i>Anna Fleetcwood-Derby</i> , Något om aftonklubbar för fabriksflickor	110
<i>Maria Cederschöld</i> , Kvinnans politiska rösträtt inför engelska underhuset	114
<i>Cecile Gohl</i> , En föreläsningsturné med ämnet: »Hemlif i Sverige»	119
<i>M. C.</i> , Erån riksdagen	126
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	133
Hvarjehanda i kvinnofrågan	135

<i>Cecilia Bååth-Holmberg</i> , En amazon i det nittonde århundradet.....	138	}	V
<i>Ernest Legouvé</i> , Min gladiolus-grupp. Öfversättning af <i>S. L.</i>	150		
<i>Willy Uppström</i> , Kvinliga jurister	153		
Manliga och kvinnliga bankfunktionärer	157		
Den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen i Chicago 1893	160		
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	161		
Föreningen för gift Kvinnas äganderätt	165	}	VI
<i>Esselde</i> , Fredrika Linnell †.....	167		
<i>Esselde</i> , En protest mot den onämnda författaren af »Kvinnans släktlif	178		
<i>Cecilia Wærn</i> , Amerikanska kvinnoklubbar	183		
<i>Hugo Vallentin</i> , Mrs Emily Crawford.....	188		
Litteratur: M. C. , Industrien och kvinnofrågan af <i>S. A. Andrée</i> . —			
<i>Stöjdvän</i> , Handledning i metodisk undervisning i kvinnlig slöjd af			
<i>Hulda Lundin</i>	192		
Den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen i Chicago 1893	195		
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	196		
Hvarjehanda i kvinnofrågan	197	}	VII
<i>L. D—n</i> , En stor mans hustru	202		
<i>Mathilda Roos</i> , En moder. I	214		
En fråga om pensionsrätt.....	226		
<i>Bokkomitén</i> , Om granskningen af nöjesböcker för barn och ungdom	230		
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	235		
Den svenska kvinnans deltagande i världsutställningen i Chicago 1893	236	}	VIII
<i>Ellen Fries</i> , Kvinnan och försvaret.....	237		
<i>Ellen Key</i> , Vera Vorontzoff — <i>Sonja Kovalevsky</i>	246		
<i>Mathilda Roos</i> , En moder. II	253		
<i>L. D—n</i> , Den svenska kvinnans Chicagoutställning	263		
<i>R. Abelin</i> , Från Norrvikens trädgårdsskola	268		
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet	869		
Hvarjehanda i kvinnofrågan	270		
Böcker för Barn och ungdom julen 1892	272		

Doktor Karolina Widerström,

Bryggaregatan 6, 2 tr. Allm. Tel. 83 00.

Mottagningstid: alla hvardagar 1-3.

Tandläkare.

G. G:son Hård af Segerstad.

Alma Hård af Segerstad,
f. Björklund.

Rådfrågningstid 1-2.

Rådfrågningstid 1-2.

Plombering och artificiella tänder.

Allm. Tel. 8646. Drottninggatan 19, 2 tr. Stockholm.

HANDARBETETS VÄNNER
Brunkebergstorg 18, STOCKHOLM.
Förening för den svenska kvinnliga hemslöjdens förädling i konstnärligt och fosterländskt syfte.
UTSTÄLLNING AF:
Väfnader, Mattor, Konst-
sömnad och Spetsar efter
Samla och Nya Svenska
Mönster, Nationaldräkter
m. m.

Största förlag i Skandinavien

af

Religiös litteratur

såsom: Biblar, Nya testamenten, Bibelutläggningar, Bekännelseskriter, Missionsskrifter, Lefnadsteckningar, Berättelser, Postillor, Predikosamlingar, Dagbetraktelser, Böneböcker, Advents- och Passionsbetraktelser, Sånger, Barnskrifter, Planscher och Bilderböcker, Traktater och Nykterhetsskrifter, hvilka alla finnas till försäljning uti

Fosterlandsstiftelsens bokhandel

34 Mästersamuelsgatan 34

samt hos öfrige bokhandlare i riket.

Fullständig katalog erhålles på begäran gratis.

Fosterlandsstiftelsens förlagsexpedition

STOCKHOLM.

Sparsamma Fuar!

Ull och Stäckylle emottages till spånad af all slags garn, väfnad af tyger för såväl hand som maskin, Schalar, Filtar, Plaids, Doffel, Kläden till herrkostymer m. m. OBS.! Gardiner i fornnordiska färger och mönster väfvas af såväl rent ullgarn som trassgarn. Mattor väfvas. All slags färgning och kemisk tvätt, beredning och prässning verkställes. Profver och prisuppgifter på begäran. Gods afhämtas afgiftsfritt från hemmen, ångbåt och järnvägsstation. Goda varor! Billigaste priser! Reel behandling!

HILDUR ANDERSSON,

Allm. Telefon 76 53. 12 Hötorget 12. ingång från Örtorgsgatan. Stockholm

Anmälan.

Dagny, som under år 1893 fortfarande kommer att verka för *Fredrika-Bremer-Förbundets* ändamål: "en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende", anmäler härmed sin 8:de årgång. På samma gång tidskriften i främsta rummet vill sträfva att fullfölja detta sitt program, skall densamma därjämte allt framgent följa den nyare litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka beröra sociala och sedliga frågor, meddela kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversikter m. m.

Dagny redigeras under år 1893 af fröken **Lotten Dahlgren** jämte en af *Fredrika-Bremer-Förbundet* utsedd **Redaktionskomité**, till hvilken, under Förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru **S. L—d Adlersparre** kommer fortfarande att deltaga i komiténs arbete.

Dagny utkommer med åtta häften om två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af Förbundet kr. 2,50.

För icke medlemmar » 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Från A. L. Normans förlagsexpedition har i bokhandeln nu utkommit:

Ungdomsdrömmar.

Bilder från slott och köja,

tecknade af *Sigfrid W—n*, *N. Fries*, *E. W.* och *A. Westfelt*.

Pris: 1: 50.

Den blifvande behållningen tillfaller K. F. U. M:s byggnadsfond. (G. 24411)